

Fremsat den 2. december 2009 af justitsministeren (Brian Mikkelsen)

Forslag

til

Lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg

Kapitel 1

Anvendelsesområde, definitioner m.v.

§ 1. Loven finder anvendelse på bedrifter med kvæg, der holdes med henblik på mælkeproduktion (malkekvæg). Loven finder endvidere anvendelse på bedrifter med kalve og ungdyr, der er afkom af malkekvæg.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på kreaturer, som anvendes i forbindelse med tekniske og videnskabelige undersøgelser, der udføres under tilsyn af Dyreforsøgstilsynet.

Stk. 3. Justitsministeren kan i særlige tilfælde helt eller delvis undtage bedrifter eller kreaturer fra loven.

§ 2. I denne lov forstås ved:

- 1) Ko: Hundyr, der har kælvet mindst én gang.
- 2) Ungdyr:
  - a) Hundyr på 6 måneder eller derover, som endnu ikke har kælvet (kvier).
  - b) Tyr på 6 måneder eller derover i perioden, hvor dyret opfedes med henblik på slagtning eller avl.
- 3) Kalv: Et kreatur på indtil 6 måneder.
- 4) Små racer: Racer og krydsninger heraf, der som fuldt udvokset har en gennemsnitsvægt på mindre end 550 kg.
- 5) Store racer: Racer og krydsninger heraf, der som fuldt udvokset har en gennemsnitsvægt på 550 kg eller derover.
- 6) Sengebåsestald: Stald, hvor kreaturerne kan bevæge sig frit (løsdriftsstald), og hvor hvilearealet er opdelt i sengebåse.
- 7) Sengebåse: Individuelle hvilepladser adskilt af skillebøjler eller lignende.

§ 3. Ved siden af reglerne i denne lov finder dyreværnsloven og regler fastsat i medfør af dyreværnsloven anvendelse på enhver bedrift med hold af malkekvæg eller afkom af malkekvæg.

§ 4. Reglerne i denne lov er minimumskrav, der altid skal opfyldes, medmindre strengere krav er fastsat i anden lovgivning.

§ 5. Justitsministeren kan fastsætte regler med henblik på opfyldelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger om forsvarlig behandling af dyr omfattet af denne lov og om beskyttelse af disse dyrs velfærd. Justitsministeren kan fastsætte regler, som er nødvendige for anvendelsen af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om forhold, som er omfattet af denne lov. Justitsministeren kan fastsætte regler om fravigelse af reglerne i ovennævnte retsakter, i det omfang disse indeholder adgang hertil.

Kapitel 2

Fælles bestemmelser

§ 6. Anvendelse af stødgivende elektriske aggregater til at styre kreaturers adfærd er ikke tilladt.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke omfatter visse anvendelser af nærmere angivne stødgivende elektriske aggregater.

§ 7. Den ansvarlige for bedriften skal sørge for, at kreaturer tilses mindst én gang om dagen.

Stk. 2. Syge eller tilskadekomne kreaturer skal tilses med en hyppighed, der sikrer fornøden overvågning af sygdommens udvikling, dog mindst to gange om dagen.

§ 8. Stalde, herunder båse, bokse, inventar og redskaber til kreaturer, skal regelmæssigt rengøres og desinficeres for at forebygge ophobning af sygdomsfremkaldende organismer.

§ 9. Luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed, koncentrationer af luftarter og støjforhold skal holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for kreaturer.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om forhold omfattet af stk. 1.

§ 10. Justitsministeren kan fastsætte regler om belysning i stalde og om staldes rumfang.

§ 11. Kloveftersyn på kreaturer over 12 måneder skal ske efter behov, dog mindst to gange årligt. Ungdyr, der har adgang til ustrøede arealer, skal kun efterses efter behov. Klovbehandling og -beskæring skal ske efter behov.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om, hvem der må foretage kloveftersyn, -behandling og -beskæring, og ministeren kan herunder fastsætte krav om uddannelse til personer, der foretager kloveftersyn, -behandling og -beskæring. Justitsministeren kan desuden fastsætte krav til uddannelsen.

§ 12. Der skal på bedriften være en behandlingsfacilitet, som gør det muligt at løfte bagben på kreaturer ved hjælp af mekaniske hjælpemidler.

§ 13. Når afgræsning anvendes, må kreaturer først komme på græs, når vejrforhold, mark, græs og drivveje er egnede hertil. Drivveje skal bestå af et farbart underlag.

Stk. 2. Ved ekstreme vejr-situationer skal kreaturer holdes på stald.

Stk. 3. I varme perioder skal alle kreaturer på afgræsningsarealet have mulighed for at få skygge eller have adgang til stald.

Stk. 4. Kreaturer skal have adgang til vand i umiddelbar forbindelse med afgræsningsarealet.

Kapitel 3

Særlige regler for malkekøer

§ 14. §§ 15-26 gælder for malkekøer.

§ 15. Køer må ikke bindes.

Stk. 2. Køer kan dog bindes

- 1) i perioder på højst én time på det tidspunkt, hvor køerne fodres, eller
- 2) hvis det er nødvendigt kortvarigt at binde koen i forbindelse med undersøgelser, behandling af sygdom, forebyggende behandling m.v. eller i forbindelse med malkning.

§ 16. Totalarealet for det område, hvor køerne opholder sig i stalden mellem malkningerne, skal pr. malkeko være mindst 6,6 m² for små racer og 8,0 m² for store racer.

§ 17. Køer skal altid have adgang til mindst én roterende kobørste. Hvis besætningen er på mere end 50 køer, skal der være mindst én roterende kobørste pr. 50 køer. Ved beregning af kravet til antallet af roterende kobørster afrundes til nærmeste hele antal kobørster.

§ 18. Gulve i gangarealer i stalde skal være skridsikre og være konstrueret, udformet og vedligeholdt således, at køerne kan gå naturligt og ikke kommer til skade.

Stk. 2. Gødning skal fjernes så ofte som nødvendigt for at sikre skridsikre gulve og god klovsundhed.

§ 19. Underlaget i hvilearealet i stalde skal bestå af et tørt og blødt materiale.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om størrelsen og indretningen af hvilearealet, herunder størrelsen og indretningen af sengebåse. For bygninger, der er taget i brug før den 1. juli 2010, kan der ikke fastsættes regler for længden af sengebåse, der går videre end kravene i Danske anbefalinger fra 2001.

§ 20. Gangarealer i stalde, herunder gangarealet mellem sengebåserækker, skal være indrettet således, at der er til-

strækkelig mulighed for, at køerne uhindret kan vende sig og frit passere hinanden. Det gælder dog ikke i malkeområdet.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om bredden af gangarealet. For bygninger, der er taget i brug før den 1. juli 2010, kan der ikke fastsættes regler, der går videre end kravene i Danske anbefalinger fra 2001.

§ 21. I sengebåsestalde skal der være mindst én sengebås pr. ko.

Stk. 2. Sengebåse skal være indrettet således, at koen kan lægge sig, hvile sig og rejse sig uden besvær.

§ 22. Der skal være mindst én tværgang for hver femtende sengebås i stalde med flere end 3 rækker sengebåse. Der skal være mindst én tværgang for hver tyvende sengebås i stalde med 2 eller 3 rækker sengebåse. Hvis en række af sengebåse støder op imod en væg, skal der være en tværgang efter højst 7 sengebåse.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om bredden af tværgange.

§ 23. Syge og tilskadekomne køer skal kunne holdes adskilt fra andre kreaturer.

§ 24. Der skal være mindst én sygeplads på bedriften. Hvis besætningen er på mere end 100 køer, skal der være mindst én sygeplads pr. 100 køer. Ved beregning af kravet til antallet af sygepladser afrundes til nærmeste hele antal sygepladser.

Stk. 2. Syge og tilskadekomne malkekøer skal opstaldes i enkeltsygebokse, hvis det er nødvendigt.

Stk. 3. Sygebokse må ikke bruges som kælvningsbokse.

Stk. 4. Underlaget i sygebokse, herunder i eventuelle sengebåse, skal bestå af et tørt og blødt materiale.

Stk. 5. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om størrelsen og indretningen af sygebokse og sygepladser.

§ 25. I malkestalde skal der være en særskilt opsamlingsplads, hvor køerne kan opholde sig umiddelbart inden malkning. Opsamlingspladsen skal udgøre et areal på mindst 1,5 m² pr. ko for store racer og 1,35 m² for små racer. Gulvet på opsamlingspladsen skal være eftergiveligt.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om malkning.

§ 26. Justitsministeren kan fastsætte regler om adgang til foder og vand, herunder om antallet af ædepladser, indretning af foderbord og sammensætning af foder.

Kapitel 4

Kælvning m.v.

§ 27. Kælvning skal ske i en enkeltkælvningsboks, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder. Kælvning kan dog foregå på græs, hvis kvien eller koen har adgang til et areal, der har en sådan størrelse og beskaffenhed, at den har mulighed for at kælte uforstyrret.

Stk. 2. Der skal være mindst én enkeltkælvningsboks på bedriften. Hvis besætningen er på mere end 100 kreaturer, skal der i kælvningsfaciliteten være mindst fire pladser pr. 100 kreaturer, hvoraf mindst halvdelen skal være enkeltkælv-

ningsbokse. Ved beregning af kravet til antallet af pladser i kælvningsfaciliteten afrundes til nærmeste hele antal pladser.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 gælder ikke, hvis alle kælvninger på en bedrift finder sted på græs, jf. stk. 1, 2. pkt.

Stk. 4. Kælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige køer og kvier må kun bruges som sygeboks, hvis kreaturet, der opstaldes, lider af en ikke-smitsom sygdom, eller hvis det bliver sygt i forbindelse med kælvning.

Stk. 5. Underlaget i enkeltkælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige køer og kvier, herunder i eventuelle sengebåse, skal bestå af et tørt og blødt materiale.

Stk. 6. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om størrelsen og indretningen af kælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr.

§ 28. Kalve skal opholde sig sammen med koen i en enkeltkælvningsboks i mindst 12 timer efter fødslen. Hvis kælvning har fundet sted på græs, jf. § 27, stk. 1, 2. pkt., gælder dette dog ikke, hvis kalven har adgang til koen i mindst 12 timer efter fødslen, og koen og kalven har adgang til et areal, der har en sådan størrelse og beskaffenhed, at de kan færdes uforstyrret.

Stk. 2. Kalven og koen kan adskilles tidligere end anført i stk. 1, hvis en dyrlæge har vurderet, at koens eller kalvens helbred eller adfærd kræver, at de holdes isoleret for at blive behandlet.

Stk. 3. Når koen adskilles fra kalven, skal koen flyttes til et produktionsafsnit, hvor den har mulighed for at få tilgodeset sine fysiologiske og adfærdsmæssige behov.

Kapitel 5

Særlige regler for ungdyr

§ 29. Bestemmelserne i § 15, §§ 18-23, § 24, stk. 2-4, og § 26 finder tilsvarende anvendelse på ungdyr.

§ 30. Fuldspaltegulv må ikke anvendes i stalde med ungdyr.

§ 31. Justitsministeren kan fastsætte regler om størrelsen og indretningen af bokse til ungdyr og om ungdyrs adgang til at udføre hudpleje.

§ 32. Der skal i stalde med ungdyr altid være mindst én ledig plads i en sygeboks.

Kapitel 6

Særlige regler for kalve

§ 33. Bestemmelserne i § 19, stk. 2, §§ 20-22, 26, 30 og 31 finder tilsvarende anvendelse på kalve.

§ 34. Ved produktion af slagtekalve skal der være et modtagerafsnit for nyankomne kalve, hvor det sikres, at kalvene er sunde og raske, før de indsættes i besætningen.

Kapitel 7

Påbud og straf

§ 35. Konstaterer politiet eller en person, der er ansat i eller under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, at regler i denne lov eller regler, der er fastsat i medfør af denne lov, er overtrådt, kan politiet eller en myndighed under Ministeriet

for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri påbyde den ansvarlige for bedriften inden for en fastsat frist at rette op på de forhold, som ikke er i overensstemmelse med disse regler.

Stk. 2. Påbud skal meddeles skriftligt. Endvidere skal den, der har ansvaret for bedriften, have lejlighed til at udtale sig, før påbuddet meddeles.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 kan fraviges, i det omfang det er nødvendigt for at afværge en væsentlig lidelse for dyret.

Stk. 4. Der kan ikke meddeles påbud efter stk. 1, hvis den ansvarlige for bedriften i forvejen er meddelt et pålæg efter dyreværnslovens § 21 vedrørende samme forhold. Et påbud meddelt efter stk. 1 bortfalder, hvis der efterfølgende udstedes pålæg efter dyreværnslovens § 21 vedrørende samme forhold.

§ 36. Afgørelser efter § 35, stk. 1, kan påklages til Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager. Klage skal indgives senest 4 uger, efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Sekretariatet kan i særlige tilfælde behandle en klage, selv om den er indgivet efter fristens udløb. Klage har ikke opsættende virkning, medmindre sekretariatet træffer anden afgørelse.

Stk. 2. Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklagers afgørelse efter stk. 1 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 37. Med bøde eller fængsel indtil 4 måneder straffes den, der undlader at efterkomme et påbud efter § 35.

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Kapitel 8

Ikrafttræden og overgangsbestemmelser

§ 38. Loven træder i kraft den 1. juli 2010, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 16, § 20, stk. 1, § 22, stk. 1, § 24, stk. 2, § 25, stk. 1, 1. og 2. pkt., § 27, stk. 1-3, og §§ 28 og 30 træder i kraft den 1. juli 2012.

§ 39. For bedrifter, der er etableret før den 1. juli 2010, finder loven først anvendelse fra den 1. juli 2014, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. For bedrifter som nævnt i stk. 1 finder §§ 11, 12, 17, 18, § 24, stk. 1 og 4, § 27, stk. 5, og § 32 først anvendelse fra den 1. juli 2016.

Stk. 3. For bedrifter som nævnt i stk. 1 finder § 24, stk. 2, § 25, stk. 1, 3. pkt., § 27, stk. 1-3, og §§ 28 og 30 først anvendelse fra den 1. juli 2024. § 28 finder dog anvendelse på bedrifter som nævnt i stk. 1, hvis der er indrettet en enkeltkælvningsboks på bedriften.

Stk. 4. For bygninger, der er taget i brug før den 1. juli 2010, herunder bygninger, der før det nævnte tidspunkt er taget i brug til andet formål, finder § 16, § 20, stk. 1, § 22, stk. 1, og § 25, stk. 1, 1. og 2. pkt., først anvendelse fra den 1. juli 2034.

§ 40. For bedrifter, der etableres i perioden fra den 1. juli 2010 til og med den 30. juni 2012, finder § 24, stk. 2, § 27, stk. 1-3, og §§ 28 og 30 først anvendelse fra den 1. juli 2022.

Stk. 2. For bygninger, der tages i brug i perioden fra den 1. juli 2010 til og med den 30. juni 2012, herunder bygninger, der i den nævnte periode tages i brug til andet formål, finder

§ 16, § 20, stk. 1, § 22, stk. 1, og § 25, stk. 1, 1. og 2. pkt., først anvendelse fra den 1. juli 2032.

§ 41. Loven finder indtil den 1. juli 2024 ikke anvendelse på bygninger, hvor kreaturer står opbundet (bindestalde), som er taget i brug før den 1. juli 2010, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Bestemmelsen i § 6 finder anvendelse på bygninger som nævnt i stk. 1.

§ 42. På bedrifter, der er etableret før den 1. juli 2010, skal kviekalve og kvier, der holdes på fuldspaltegulve, i perioden fra den 1. juli 2016 til og med den 30. juni 2024 have adgang til græsarealer i mindst 150 dage i mindst 6 timer dagligt i perioden fra den 15. april til og med den 31. oktober, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Kreaturerne kan holdes på stald

- 1) hvis det er nødvendigt for at beskytte dyrene mod unormale vejrforhold,
- 2) hvis det er nødvendigt for at beskytte marken mod skader ved unormale vejrforhold,
- 3) hvis det er nødvendigt for at beskytte dyrene mod alvorlige insekt- eller parasitangreb,

- 4) hvis dyret skal insemineres, dog højst i 30 døgn, eller
- 5) hvis dyret skal undersøges eller behandles af veterinære årsager på en måde, der nødvendiggør, at dyret ikke opholder sig udendørs.

Stk. 3. Der skal for det enkelte kreatur ske registrering af,

- 1) hvilke datoer det enkelte kreatur har haft adgang til græsarealer og
- 2) datoerne for påbegyndelse og afslutning af opstaldning som følge af de grunde, der er nævnt i stk. 2.

§ 43. På bedrifter, der etableres i perioden fra den 1. juli 2010 til og med den 30. juni 2012, skal kviekalve og kvier, der holdes på fuldspaltegulve, i perioden fra den 1. juli 2014 til og med den 30. juni 2022 have adgang til græsarealer i mindst 150 dage i mindst 6 timer dagligt i perioden fra den 15. april til og med den 31. oktober, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 42, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

§ 44. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets baggrund og hovedindhold

- 2.1. Det Dyreetiske Råds udtalelse om hold af malkekvæg
- 2.2. Arbejdsgruppen om hold af malkekvægs rapport
- 2.3. Lovforslagets hovedindhold

3. Gældende ret i hovedtræk

- 3.1. Dyreværnsloven
- 3.2. Bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr
- 3.3. Bekendtgørelse om beskyttelse af kalve
- 3.4. Anden relevant regulering mv.

4. Fysiske rammer

- 4.1. Arbejdsgruppens overvejelser
  - 4.1.1. Arealer
  - 4.1.2. Gulve
  - 4.1.3. Sengebåse
  - 4.1.4. Sygepladser mv.
  - 4.1.5. Klima
  - 4.1.6. Komfortadfærd
  - 4.1.7. Bindestalde
- 4.2. Justitsministeriets overvejelser

5. Klovestersyn

- 5.1. Arbejdsgruppens overvejelser
- 5.2. Justitsministeriets overvejelser

6. Ko/kalv-relationen og mælkefodrede kalve

- 6.1. Arbejdsgruppens overvejelser
  - 6.1.1. Enkeltkælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr
  - 6.1.2. Adskillestidspunktet mellem ko og kalv
  - 6.1.3. Gruppeopstaldning og -størrelse
- 6.2. Justitsministeriets overvejelser

7. Kalve og ungdyr

- 7.1. Arbejdsgruppens overvejelser
- 7.2. Justitsministeriets overvejelser

8. Afgræsning

- 8.1. Arbejdsgruppens overvejelser
  - 8.1.1. Krav om afgræsning
  - 8.1.2. Beskaffenheden af afgræsningsarealer mv.
- 8.2. Justitsministeriets overvejelser

9. Andre emner

9.1. Arbejdsgruppens overvejelser

9.1.1. *Malkning*

9.1.2. *Fodring*

9.1.3. *Avl*

9.1.4. *Velfærdsindikatorer*

9.1.5. *Påbud og straf*

9.2. Justitsministeriets overvejelser

10. Ikrafttræden og overgangsregler

10.1. Arbejdsgruppens overvejelser

10.2. Justitsministeriets overvejelser

11. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

12. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

12.1. Økonomiske konsekvenser

12.2. Administrative konsekvenser

13. Administrative konsekvenser for borgere

14. Miljømæssige konsekvenser

15. Forholdet til EU-retten

16. Hørte myndigheder og organisationer mv.

17. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget bygger på en rapport afgivet i februar 2009 af Arbejdsgruppen om hold af malkekvæg, som blev nedsat af Justitsministeriet i januar 2007. Lovforslaget indeholder en række mindstekrav til hold af malkekvæg og udgør et supplement til den øvrige dyrevelfærdslovgivning, herunder de mere generelle regler i dyreværnsloven.

Der foreslås bl.a., at der stilles krav til de fysiske rammer, som malkekvæg holdes i, herunder til totalareal pr. ko, gangarealer, gulves skridsikkerhed, indretningen af sengebåsestalde og sygebokse. Endvidere indeholder lovforslaget regler om malkning og kælvning, og der foreslås indført et forbud mod bindestalde (dvs. stalde, hvor kreaturer står opbundet) og mod fuldspaltegulve til kalve og ungdyr.

Med lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg vil der for første gang blive fastsat en samlet regulering, som er særlig rettet mod malkekvægs velfærd. De foreslåede regler vil betyde et markant løft for dyrevelfærden på bedrifter med hold af malkekvæg. Reglerne vil samtidig nødvendiggøre en række investeringer og medføre øgede årlige meromkostninger for

erhvervet. Der foreslås derfor overgangsregler, som skal sikre allerede etablerede bedrifter rimelig tid til at indrette sig på de foreslåede regler. Lovforslaget indeholder i overensstemmelse hermed overgangsperioder på henholdsvis 2, 10 og 20 år afhængig af karakteren af det enkelte krav.

2. Lovforslagets baggrund og hovedindhold

2.1. Det Dyreetiske Råds udtalelse om hold af malkekvæg

Det Dyreetiske Råd afgav i februar 2006 en udtalelse om hold af malkekvæg. I udtalelsen anbefaler rådet bl.a., at der nedsættes en lovforberedende arbejdsgruppe med henblik på at få et markant løft af mindstekravene for hold af malkekvæg. Herudover anbefaler Det Dyreetiske Råd, at der bør stilles krav om uddannelse og autorisation af klovbeskærere.

2.2. Arbejdsgruppen om hold af malkekvægs rapport

Arbejdsgruppen om hold af malkekvæg blev nedsat i januar 2007. Arbejdsgruppen bestod af formand profes-

sor Hans Houe, Institut for Produktionsdyr og Heste, Københavns Universitet, et medlem fra Danmarks JordbrugsForskning (i dag Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet) udpeget efter indstilling fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt medlemmer udpeget efter indstilling af Den Danske Dyr lægeforening, Dyrenes Beskyttelse, Dansk Kvæg, Landbrugsraadet (i dag Landbrug & Fødevarer), Det Dyreetiske Råd, Dyreværnsrådet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Justitsministeriet.

I arbejdsgruppens kommissorium blev arbejdsgruppen anmodet om at undersøge og vurdere behovet for at fastsætte nærmere regler om hold af malkekvæg, herunder hold af ungvæg. Arbejdsgruppen skulle i den forbindelse udarbejde forslag til regler.

Arbejdsgruppen afgav sin rapport i februar 2009. Arbejdsgruppen foreslår i rapporten, at der indføres regler for hold af malkekvæg. Arbejdsgruppen foreslår bl.a., at der stilles krav til de fysiske rammer, som malkekvæg holdes i, herunder til totalareal pr. ko, bredden af gangarealer, gulves skridsikkerhed, antallet og dimensionerne af sengebåse i sengebåsestalde, sygebokse og kælvningsfaciliteter. Endvidere foreslår arbejdsgruppen, at der stilles krav vedrørende fodring, herunder krav til antallet og bredden af ædepladser, og krav vedrørende malkning, herunder krav om nødstrøm til maskinmalkningsanlæg og alarmsystem til automatiske malkningssystemer. Arbejdsgruppen anbefaler herudover, at bindestalde (dvs. stalde, hvor kreaturer står opbundet) forbydes, og at der stilles krav om kloveftersyn.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der på sigt indføres et system med velfærdsindikatorer, der indebærer, at det løbende skal registreres, at en række nærmere fastsatte velfærdsindikatorer ikke overskrider nærmere fastsatte grænseværdier.

For så vidt angår ungdyr og kalve foreslår arbejdsgruppen, at der ligeledes fastsættes regler vedrørende bl.a. sengebåse, gangarealer, sygebokse og fodring. Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at fuldspaltegulv til ungdyr og kalve forbydes.

Vedrørende spørgsmålet om afgræsning for malkekøer og kvier har arbejdsgruppens medlemmer været delt.

For så vidt angår afgræsning for malkekøer deler arbejdsgruppen sig i et flertal og et mindretal. Flertallet (alle med undtagelse af Dyrenes Beskyttelse) anbefaler, at der ikke indføres krav om afgræsning. Mindretallet (Dyrenes Beskyttelse) anbefaler et generelt krav om afgræsning i mindst 150 dage i perioden i mindst 6 timer dagligt fra den 15. april til den 1. november, dog med mulighed for at holde køerne på stald i en række nærmere

angivne tilfælde, herunder ved sygdom, insemination og kælvning.

Spørgsmålet om afgræsning for kvier har givet anledning til særlige overvejelser. Medlemmet udpeget efter indstilling af Dyrenes Beskyttelse anbefaler, at der indføres et krav om afgræsning, som svarer til medlemmets anbefaling for køer. Et flertal i arbejdsgruppen (formanden, medlemmerne udpeget efter indstilling af Dyreværnsrådet, Det Dyreetiske Råd, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Danmarks JordbrugsForskning), Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevarestyrelsen) og Justitsministeriet) støtter, at der indføres krav om afgræsning for kvier ud fra en model, hvorefter besætningens kvier samlet set skal være 120 dage på græs pr. kvie. Medlemmerne udpeget efter indstilling af Landbrugsraadet (i dag Landbrug & Fødevarer), Dansk Kvæg og Den Danske Dyr lægeforening kan ikke anbefale et krav om afgræsning for kvier.

Arbejdsgruppen har udarbejdet udkast til en lov om hold af malkekvæg, en bekendtgørelse om hold af malkekvæg og en bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af kalve.

2.3. Lovforslagets hovedindhold

Lovforslaget svarer som udgangspunkt til arbejdsgruppens udkast til lov om hold af malkekvæg. For så vidt angår spørgsmålet om afgræsning for malkekøer og kvier indeholder lovforslaget dog ikke forslag om, at der indføres krav herom.

Lovforslagets kapitel 2 fastsætter fælles bestemmelser for hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg, herunder forbud mod anvendelse af stødgivende elektriske aggregater til at styre kreaturers adfærd samt krav om tilsyn med kreaturer, rengøring og desinficering af stalde og kloveftersyn på kreaturer.

Lovforslagets kapitel 3 indeholder særlige regler for malkekøer, herunder forbud mod at binde køer samt krav til totalareal pr. ko, gulves skridsikkerhed, gangarealer, indretningen af sengebåsestalde og sygebokse.

I lovforslagets kapitel 4 foreslås det, at der fastsættes regler om kælvning, herunder indretning af kælvningsfaciliteten, kælvning på græs og adskillelsen mellem ko og kalv.

Lovforslagets kapitel 5 indeholder særlige regler for ungdyr, herunder foreslås det, at forbudet mod at binde køer og kravene til gulves skridsikkerhed, gangarealer og indretningen af sengebåsestalde finder tilsvarende anvendelse på ungdyr. Endvidere foreslås der indført et forbud mod at holde ungdyr på fuldspaltegulv.

Lovforslagets kapitel 6 indeholder særlige regler for kalve, herunder foreslås det, at kravene til gangarealer og indretningen af sengebåsestalde samt forbudet mod fuldspaltegulve finder tilsvarende anvendelse på kalve.

I lovforslagets kapitel 7 foreslås det, at der fastsættes regler om påbud og straf.

Endelig indeholder lovforslagets kapitel 8 regler om ikrafttræden og overgangsbestemmelser. Med henblik på at sikre allerede etablerede bedrifter tid til at indrette sig på kravene foreslås det, at loven først finder anvendelse for bedrifter etableret før lovens ikrafttræden fra den 1. juli 2014, dvs. 4 år efter lovens ikrafttræden, ligesom der for visse krav foreslås overgangsperioder på henholdsvis 2, 10 og 20 år afhængig af karakteren af det enkelte krav. Det foreslås desuden, at der indføres krav om afgræsning i udfasningsperioden for fuldspaltegulve.

3. Gældende ret i hovedtræk

3.1. Dyreværnsloven

Dyreværnsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1343 af 4. december 2007, som ændret ved lov nr. 499 af 12. juni 2009 og lov nr. 500 af 12. juni 2009, indeholder ikke særlige regler om hold af malkekvæg, men en række af lovens regler finder anvendelse på alle typer af dyrehold.

Det fremgår bl.a. af dyreværnslovens § 1, at dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Efter § 2 skal enhver, der holder dyr, sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

For så vidt angår rum eller arealer, hvor dyr holdes, følger det af § 3, stk. 1, at rum eller arealer skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyr har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov. Efter § 3, stk. 3, skal enhver, der holder dyr, sørge for, at dyret tilses mindst én gang om dagen. Dette gælder dog ikke fritgående dyr på græs eller lignende. Disse dyr skal tilses jævnlige.

Dyreværnsloven giver på en række områder justitsministeren hjemmel til at fastsætte nærmere regler om hold af bestemte dyrearter. Justitsministeren kan bl.a. fastsætte regler om dyrs opholdsarealer og opholdsrum samt om inventaret heri, jf. § 4, stk. 1. Hvis reglerne vedrører

dyr i landbruget og ikke beror på en forpligtelse af international karakter, kan ministeren dog kun fastsætte regler efter § 4, stk. 1, når reglerne er af mindre indgribende betydning, jf. § 4, stk. 2. Hvis reglerne er af mere indgribende betydning, skal der i stedet fremsættes lovforslag herom. I medfør af dyreværnslovens § 4 a kan justitsministeren endvidere fastsætte regler med henblik på opfyldelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og forordninger om forsvarlig behandling af dyr og om beskyttelse af dyr.

3.2. Bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr

I medfør af bl.a. dyreværnslovens § 4 og § 4 a, stk. 1, har justitsministeren udstedt bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr. Bekendtgørelsen finder anvendelse på hold af landbrugsdyr, herunder malkekvæg, og indeholder minimumskrav, der altid skal være opfyldt ved hold af landbrugsdyr, medmindre strengere krav er fastsat i anden lovgivning, jf. bekendtgørelsens § 1. Bekendtgørelsen gennemfører Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål.

Det fremgår bl.a. af bekendtgørelsen, at alle dyr, der synes at være syge eller tilskadekomne, omgående skal have en passende behandling, jf. § 5. Hvis et dyr ikke kommer sig hurtigt af denne behandling, skal dyret enten aflives straks, eller også skal en dyrlæge konsulteres hurtigst muligt. Om fornødent skal syge eller tilskadekomne dyr isoleres i et passende rum med tør og bekvem strøelse, når dette er hensigtsmæssigt.

Endvidere fremgår det af bekendtgørelsen, at luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentration af gasarter skal holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for dyrene, jf. § 9. Bekendtgørelsens §§ 17 og 18 indeholder regler om avl og avlsmetoder.

3.3. Bekendtgørelse om beskyttelse af kalve

Justitsministeren har i medfør af dyreværnslovens §§ 4 og 4 a endvidere udstedt bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1075 af 22. december 1997 (kalvebekendtgørelsen). Bekendtgørelsen gennemfører Rådets direktiv 91/629/EØF af 19. november 1991 om fastsættelse af mindstekrav til beskyttelse af kalve, Rådets direktiv 97/2/EF af 20. januar 1997 om ændring af direktiv 91/629/EØF og Kommissionens beslutning 97/182/EF af 24. februar 1997 om ændring af bilaget til direktiv 91/629/EØF.

Bekendtgørelsen om beskyttelse af kalve indeholder bl.a. regler om, at kalve ikke må bindes, jf. § 5, syge og tilskadekomne dyr, jf. bekendtgørelsens § 10, stk. 2 og 3, beskaffenhed af gulve i gangarealer, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 2, og § 14, stk. 1, og underlaget i hvilearealer, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 2.

3.4. Anden relevant regulering mv.

Danmark og Det Europæiske Fællesskab er kontraherende parter til Den Europæiske Konvention af 10. marts 1976 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål.

Konventionen er udarbejdet i Europarådets regi. Konventionen finder anvendelse på alle dyr, som opdrættes eller holdes med henblik på produktion af fødevarer, uld, skind eller pels eller med henblik på andre landbrugsformål. Selve konventionen indeholder de overordnede principper for behandlingen af dyrene, herunder for indhusning, fodring, vanding, pasning, bevægelsesfrihed, belysning, temperatur og tilsyn.

I medfør af konventionen er der nedsat en stående komité med repræsentanter fra de kontraherende parter, som er ansvarlig for udarbejdelse og vedtagelse af rekommandationer til de kontraherende parter om gennemførelsen af principperne i konventionen. Rekommandationerne indebærer – uanset disses betegnelse som rekommandationer (dvs. anbefalinger) – en folkeretlig forpligtelse for de kontraherende stater til at gennemføre dem i overensstemmelse med deres indhold, medmindre den enkelte part meddeler, at den ikke eller ikke længere kan gennemføre rekommandationen, jf. konventionens artikel 9.

Den stående komité vedtog den 21. oktober 1988 en rekommandation om kvæg, som bl.a. indeholder regler om pasning og tilsyn, jf. artikel 2 og 3, regler om indretning af bygninger og udformning af udstyr, jf. artikel 6, og regler om behandling af kvæg i øvrigt, jf. artikel 8-16. Rekommandationen om kvæg må anses for opfyldt ved dyreværnslovens generelle bestemmelser. En revision af rekommandationen drøftes i øjeblikket i den stående komité.

Endvidere indeholder bl.a. følgende retsakter regler, som er relevante for hold af malkekvæg: Lov nr. 256 af 27. maj 1956 om værn af dyr, lov nr. 269 af 21. april 2004 om forbud mod slagtning og aflivning af drægtige produktionsdyr og heste i den sidste tiendedel af drægtighedsperioden, lov nr. 432 af 9. juni 2004 om hold af dyr med senere ændringer, bekendtgørelse nr. 300 af 1. juli 1951 om øremærkning af dyr, bekendtgørelse nr. 828 af 7. november 1997 om afhorning af dyr, bekendtgørelse nr. 1043 af 16. december 1999 om forbud mod

brug af visse aggregater, halsbånd m.v. til dyr, bekendtgørelse nr. 324 af 6. maj 2003 om halekupering og kastration af dyr, som ændret ved bekendtgørelse nr. 823 af 24. august 2005, bekendtgørelse nr. 674 af 14. juli 2003 om beskyttelse af dyr på samlesteder og andre samlinger af dyr med senere ændringer, bekendtgørelse nr. 1197 af 19. december 2003 om stikprøvekontrol af velfærd for landbrugsdyr og heste, som ikke holdes med henblik på landbrugsmæssige formål, bekendtgørelse nr. 1270 af 13. december 2004 om tyresæd og inseminering af kvæg, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1147 af 3. oktober 2007, bekendtgørelse nr. 954 af 13. oktober 2005 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr, bekendtgørelse nr. 1066 af 10. november 2005 om mærkning, registrering og flytning af kvæg, svin, får og geder, bekendtgørelse nr. 815 af 14. juli 2006 om registrering af husdyrbrug i CHR og bekendtgørelse nr. 583 af 6. juni 2007 om slagtning og aflivning af dyr.

Dansk Landbrugsrådgivning har i øvrigt i samarbejde med en række forsknings- og forsøgsinstitutioner udarbejdet en tværfaglig rapport, som kaldes Danske anbefalinger, og som indeholder anbefalinger til indretning af stalde til kvæg. Danske anbefalinger er løbende udkommet i nye udgaver, senest i en 4. udgave fra 2005.

4. Fysiske rammer

4.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen anfører, at staldes indretning og funktion har meget stor betydning for malkekvægs velfærd. Arealerne, som dyrene bevæger sig på, dvs. hvile-, gang-, opsamlings- og ædearealer, skal derfor tilgodese og understøtte dyrenes naturlige bevægelser i en lang række forskellige situationer, herunder i forbindelse med æde-, flugt-, hvile-, hudpleje-, bevægelses- og socialadfærd samt »rejse-sig og lægge-sig adfærd«. Det samlede gangareal har endvidere betydning for, hvor meget køerne bevæger sig og dermed køernes mulighed for at få motion.

4.1.1. Arealer

For at sikre, at køerne har tilstrækkelig plads, og at belægningsgraden i stalden ikke bliver uhensigtsmæssig høj, finder arbejdsgruppen, at der i alle løsdriftstalde, dvs. både sengebåsestalde og dybstrøelsesstalde, bør stilles krav til totalareal pr. ko, bredden på gangarealer og tværgange samt til størrelsen af strøet hvileareal i dybstrøelsesstalde.

Arbejdsgruppen foreslår således, at totalarealet for det område, hvor køerne opholder sig mellem malkninger-

ne, pr. malkeko skal være mindst 6,6 m² for små racer og 8,0 m² for store racer. Endvidere foreslår arbejdsgruppen, at gangarealer, herunder gangarealet mellem sengebåserækker, skal være indrettet således, at der er tilstrækkelig mulighed for, at køerne uhindret kan vende sig og frit passere hinanden. Det gælder dog ikke i malkeområdet. Arbejdsgruppen foreslår, at justitsministeren skal kunne fastsætte nærmere regler om størrelsen og indretningen af hvilearealet, herunder størrelsen og indretningen af sengebåse, samt bredden af gangarealet.

Herudover foreslår arbejdsgruppen, at det fastsættes, at der skal være mindst én tværgang for hver femtende sengebås i stalde med flere end 3 rækker sengebåse, og at der skal være mindst én tværgang for hver tyvende sengebås i stalde med 2 eller 3 rækker sengebåse. Hvis en række af sengebåse støder op imod en væg, skal der være en tværgang efter højst 7 sengebåse. Arbejdsgruppen foreslår, at justitsministeren skal kunne fastsætte regler om bredden af tværgange.

Der henvises i øvrigt til kapitel 4, pkt. 4.4.1, i arbejdsgruppens rapport.

4.1.2. Gulve

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at gulvets beskaffenhed er en væsentlig risikofaktor i forhold til klov- og lemmelidelser. Således kan halthed og begrænset bevægelse i høj grad være et resultat af, at gulve i gangarealer er hårde og gødningsforurenede.

Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at der stilles krav om, at gulve i gangarealer skal være skridsikre og være konstrueret, udformet og vedligeholdt således, at køerne kan gå naturligt og ikke kommer til skade. Endvidere foreslår arbejdsgruppen, at der stilles krav om, at gødning skal fjernes så ofte som nødvendigt for at sikre skridsikre gulve og god klovsundhed. Herudover foreslår arbejdsgruppen, at underlaget i hvilearealet skal bestå af et tørt og blødt materiale.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at der som minimum bør stilles krav om eftergiveligt gulv (som f.eks. gummi) på opsamlingspladser i malkeområdet, hvor køerne opholder sig længe i oprejst tilstand og derfor har et særligt behov for aflastning.

Der henvises i øvrigt til kapitel 4, pkt. 4.4.2, i arbejdsgruppens rapport.

4.1.3. Sengebåse

Det er efter arbejdsgruppens opfattelse af afgørende betydning, at køerne har mulighed for at ligge ned, idet malkekøer har behov for mindst 10 timers hvile i døgnet. Mindre hvile vil have negative konsekvenser for dyrenes

sundhed. For at sikre koen den nødvendige hvile skal sengebåsen have en passende størrelse.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at liggeunderlaget i sengebåsen skal være tørt og blødt. Der skal endvidere være sengebåse nok til, at alle dyr har mulighed for at lægge sig til enhver tid, dvs. at der i sengebåsestalde skal være mindst én sengebås pr. ko. Arbejdsgruppen finder, at sengebåses størrelse, antal mv. bør sikres gennem regler, og at det samtidig bør fastsættes, at sengebåse skal være indrettet således, at koen kan lægge sig, hvile sig og rejse sig uden besvær.

Der henvises i øvrigt til kapitel 4, pkt. 4.4.3, i arbejdsgruppens rapport.

4.1.4. Sygepladser mv.

Arbejdsgruppen foreslår, at der fastsættes en bestemmelse om, at stalde, herunder båse, bokse, inventar og redskaber til kreaturer, regelmæssigt skal rengøres og desinficeres for at forebygge ophobning af sygdomsfremkaldende organismer.

Endvidere foreslår arbejdsgruppen, at det fastsættes, at syge og tilskadekomne køer skal kunne holdes adskilt fra andre kreaturer. De syge og tilskadekomne køer skal opstaldes i enkeltsygebokse, hvis det er nødvendigt. Den ansvarlige for bedriften skal sikre, at pleje iværksættes. Ved alvorlig lidelse, eller hvis koen ikke hurtigt bedres, skal en dyrlæge straks tilkaldes. Herudover er det arbejdsgruppens anbefaling, at sygebokse skal være indrettet med skridsikkert, tørt og blødt underlag, der tilgodeser dyrenes liggekomfort, og giver dem mulighed for uhindret at rejse og lægge sig, og at det fastsættes, at sygebokse ikke må bruges som kælvningsbokse.

Arbejdsgruppen foreslår, at det fastsættes, at der skal være mindst én sygeplads på bedriften. Hvis besætningen er på mere end 100 køer, skal der være mindst én sygeplads pr. 100 køer. Ved beregning af kravet til antallet af sygepladser afrundes til nærmeste hele tal. Arbejdsgruppen foreslår, at justitsministeren skal kunne fastsætte nærmere regler om størrelsen og indretningen af sygebokse.

Arbejdsgruppen finder herudover, at der bør stilles krav om, at der på bedriften er en behandlingsfacilitet, som gør det muligt at løfte bagben på kreaturer ved hjælp af mekaniske hjælpemidler, og som kan anvendes i forbindelse med undersøgelse for klov- og lemmelidelser. Dette krav bør ifølge arbejdsgruppen gælde for alle bedrifter med kreaturer omfattet af loven. Bestemmelsen skal sikre, at kreaturer med klovlidelser kan undersøges og vurderes fagligt forsvarligt og under hensyntagen til arbejdsikkerheden.

Der henvises i øvrigt til kapitel 4, pkt. 4.4.4, i arbejdsgruppens rapport.

4.1.5. Klima

Luftcirkulation, støvindhold, temperatur, luftfugtighed, koncentrationer af luftarter og støjforhold skal efter arbejdsgruppens opfattelse holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for kreaturerne. Dette bør ifølge arbejdsgruppen gælde for alle kreaturer omfattet af loven. Der bør endvidere ifølge arbejdsgruppen kunne fastsættes grænseværdier for visse forurenende gasser samt regler om belysning i stalde og om staldes rumfang.

Der henvises i øvrigt til kapitel 4, pkt. 4.4.5, i arbejdsgruppens rapport.

4.1.6. Komfortadfærd

Arbejdsgruppen har overvejet spørgsmålet om koens komfortadfærd, dvs. adfærd, der øger det kropslige velbefindende, f.eks. hudpleje og udstrækning af muskler.

Adgang til kobørster gør det lettere for køer at pleje deres pels. Ved adgang til kobørster udfører køerne mere hudpleje, end hvis de ikke har adgang til kobørster, og hudplejen udføres på steder af kroppen, som køerne ikke selv kan pleje. Hovedparten af køerne anvender kobørster, når de har adgang til dem. Arbejdsgruppen foreslår, at det fastsættes, at køer altid skal have adgang til mindst én roterende kobørste. Hvis besætningen er på mere end 50 køer, skal der være mindst én roterende kobørste pr. 50 køer. Ved beregning af kravet til antallet afrundes til nærmeste hele antal.

Det er endvidere arbejdsgruppens opfattelse, at styring af køers adfærd i stalden ved brug af elektricitet ikke bør finde sted. Dette gælder både brug af »kotræner« i båsen, dvs. elektrisk stimulering af koens tilbagegang i båsen ved afsætning af gødning, og elektriske drivbomme. Der bør derfor ifølge arbejdsgruppen indføres et forbud mod anvendelse af elektriske aggregater til at styre kreaturers adfærd. Forbudet bør ifølge arbejdsgruppen gælde for alle kreaturer omfattet af loven.

Der henvises i øvrigt til kapitel 4, pkt. 4.4.6, i arbejdsgruppens rapport.

4.1.7. Bindestalde

Arbejdsgruppen har drøftet anvendelsen af bindestalde. Arbejdsgruppen har noteret sig, at ca. 15 pct. af danske køer stadig står i bindestalde. Arbejdsgruppen har endvidere noteret sig, at bindestalde er under udvikling i Danmark, da der ikke bygges nye stalde af denne type. Arbejdsgruppen har ikke fundet det hensigtsmæssigt, at køer opstaldes i bindestalde, og selv om denne

staldtype er under udfasning, vil det ifølge arbejdsgruppen tage tid, før den er fuldt udfaset. Arbejdsgruppen finder derfor, at der gennem lovgivning bør indføres et forbud mod at binde kreaturer i forbindelse med opstaldning. Arbejdsgruppen anbefaler således, at det – med en overgangsordning på 15 år – skal forbydes at holde køer i bindestalde. I bindestalde bør der i udfasningsperioden være adgang til at bruge elektriske aggregater (kotrænere) til styring af gødningsafsætning. Den maksimale spænding i kotræneren bør ifølge arbejdsgruppen kunne reguleres nærmere. Endvidere anbefaler arbejdsgruppen, at der i overgangsperioden stilles krav om, at køer i bindestalde skal have adgang til græsarealer i sommerperioden. Arbejdsgruppen anbefaler således, at kreaturer i perioden fra to år efter lovens ikrafttræden til udfasningsperiodens udløb skal have adgang til græsarealer i mindst 150 dage fra 15. april til 1. november, dog således at kreaturer, der bliver syge eller kommer til skade, kan holdes på stald som led i en behandling.

Der henvises i øvrigt til kapitel 4, pkt. 4.5, i arbejdsgruppens rapport.

4.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at staldestaldens indretning og funktion har væsentlig betydning for kvægs velfærd, og ministeriet kan derfor tilslutte sig arbejdsgruppens anbefaling om, at der bør fastsættes krav hertil.

Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig arbejdsgruppens konkrete anbefalinger vedrørende gulve, sengebåse, sygebokse, klima og komfortadfærd. Justitsministeriet finder dog ikke anledning til at fastsætte nærmere regler i lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg om iværksættelse af pleje mv. ved sygdom eller tilskadekomst, da der allerede er fastsat regler herom i § 5, 1. og 2. pkt., i bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, som også gælder for malkekøer.

For så vidt angår arbejdsgruppens anbefaling om et forbud mod anvendelse af elektriske aggregater til at styre kreaturers adfærd har Det Veterinære Sundhedsråd i sit høringssvar over arbejdsgruppens rapport anført, at forbudet ikke bør omfatte brug af elektriske hegn omkring marker og drivgange til kreaturer på græs. Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at der som udgangspunkt bør gælde et forbud mod anvendelse af elektriske aggregater til at styre kreaturers adfærd. Justitsministeriet er samtidig enig med Det Veterinære Sundhedsråd i, at forbudet ikke bør omfatte elektrisk hegn omkring marker og drivgange til kreaturer på græs,

og da Justitsministeriet ikke kan udelukke, at der kan forekomme andre særlige tilfælde, hvor det kan være hensigtsmæssigt at tillade brug af elektriske aggregater (f.eks. i forbindelse med sygdomsbehandling) foreslås det, at justitsministeren kan fastsætte regler om, at forbudet ikke gælder for visse anvendelser af nærmere angivne elektriske aggregater. Endvidere foreslås det, at bestemmelsen ændres, således at den alene omfatter stødgivende elektriske aggregater.

Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig arbejdsgruppens anbefaling om at indføre et forbud mod at binde kreaturer i forbindelse med opstaldning (bindestalde). Justitsministeriet er samtidig enig i, at det i udfasningsperioden bør være tilladt at anvende elektriske aggregater (kotrænere) med begrænset spænding til styring af gødningsafsætningen.

Justitsministeriet finder dog, at den udfasningsperiode på 15 år, som arbejdsgruppen har foreslået, bør nedsættes, således at forbudet mod bindestalde vil være fuldt ud gennemført tidligere end foreslået af arbejdsgruppen. I øvrigt må det fremhæves, at kun ca. 15 pct. af malkekøerne i dag opstaldes i bindestalde, og at antallet er nedadgående i takt med, at bindestalde nedlægges og erstattes af løsdriftstalde. Bl.a. i lyset af forslaget om en reduceret overgangsperiode finder Justitsministeriet ikke, at der bør fastsættes pligt til afgræsning i overgangsperioden. Det bemærkes herved, at gennemførelsen af en sådan pligt efter omstændighederne ville være meget indgribende for bedrifter, hvis der ikke i dag er umiddelbar adgang til græsningsarealer, og hvor opfyldelsen af en pligt til afgræsning i den omtalte overgangsperiode derfor ville kræve investeringer hos den enkelte bedrift til anlæg af en sådan adgang i form af drivveje, tunneller mv.

Herudover foreslås undtagelsen til forbudet mod at binde køer udvidet, således at køer kan bindes kortvarigt, hvis det er nødvendigt i forbindelse med malkning. Dette kan f.eks. være nødvendigt i forbindelse med, at køer, der kælver for første gang, skal vænnes til at blive malket.

Der henvises til lovforslagets §§ 6, 8-10, 12, 15-24 og 41 og bemærkningerne hertil.

5. Kloveftersyn

5.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Det er efter arbejdsgruppens opfattelse vigtigt, at der foretages regelmæssigt kloveftersyn for at sikre en god klovsundhed i kvægbesætninger. Arbejdsgruppen anbefaler således, at der fastsættes krav om, at der skal foretages regelmæssigt kloveftersyn. Arbejdsgruppen

foreslår derfor, at det fastsættes, at kloveftersyn på kreaturer over 12 måneder skal ske efter behov, dog mindst 2 gange årligt. Ungdyr, der har adgang til ustrøede arealer, skal dog kun efterses efter behov. Klovbehandling og -beskæring skal ske efter behov.

Efter arbejdsgruppens opfattelse bør der endvidere kunne fastsættes regler om, hvem der må foretage kloveftersyn, og om krav om uddannelse til personer, der foretager kloveftersyn, -behandling og -beskæring. I den forbindelse anfører arbejdsgruppen, at der med fremtidens større besætninger og specialuddannede kvægbrugere ingen grund er til at forbeholde dyrlæger og professionelle klovbeskærere rutineaktiviteter, der kan indlægges i dagligdagen og udføres af bedriftens eget personale. Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at den ansvarlige for bedriften eller dennes medarbejdere bør have mulighed for at foretage klovpleje på egne køer. Da eftersyn ved dyrlæger eller uddannede klovbeskærere efter arbejdsgruppens opfattelse skaber et kvalificeret og uafhængigt grundlag for at stille korrekte diagnoser til brug for vurderingen af klovsundheden i besætningen, finder arbejdsgruppen dog, at hver enkelt bedrift jævnligt skal have foretaget kloveftersyn af en professionel klovbeskærer eller dyrlæge.

Der henvises i øvrigt til kapitel i 9 i arbejdsgruppens rapport.

5.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens anbefalinger. Der foreslås således en regel om, at kloveftersyn på kreaturer over 12 måneder skal ske efter behov, dog mindst to gange årligt. Ungdyr, der har adgang til ustrøede arealer, skal kun efterses efter behov. Klovbehandling og -beskæring skal ske efter behov. Endvidere foreslås, at justitsministeren skal kunne fastsætte regler om, hvem der må foretage kloveftersyn, -behandling og -beskæring. Det foreslås, at ministeren herunder kan fastsætte krav om uddannelse til personer, der foretager kloveftersyn, -behandling og -beskæring, og fastsætte krav til uddannelsen.

Der henvises til lovforslagets § 11 og bemærkningerne hertil.

6. Ko/kalv-relationen og mælkefodrede kalve

6.1. Arbejdsgruppens overvejelser

6.1.1. Enkeltkælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr

For så vidt angår kælving er det efter arbejdsgruppens opfattelse vigtigt for køers og kalves sundhed, at kælving sker i enkeltkælvningsbokse. Arbejdsgruppen anbefaler således, at der stilles krav om, at kælving skal ske i enkeltkælvningsboks, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder. Det bør endvidere efter arbejdsgruppens opfattelse sikres, at der er et tilstrækkeligt antal kælvningsbokse. Arbejdsgruppen foreslår, at det fastsættes, at der skal være mindst én enkeltkælvningsboks på bedriften. Hvis besætningen er på mere end 100 kreaturer, skal der i kælvningsfaciliteten være mindst fire pladser pr. 100 kreaturer, hvoraf mindst halvdelen skal være enkeltkælvningsbokse. Ved beregning af kravet til antallet af pladser afrundes til nærmeste hele antal.

Arbejdsgruppen er i øvrigt af den opfattelse, at fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr og enkeltkælvningsbokse ikke bør kunne bruges som sygeboks, medmindre koen eller kvien bliver syg i forbindelse med kælving.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at der bør fastsættes krav om, at underlaget i enkeltkælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr skal være tørt og blødt.

Arbejdsgruppen foreslår, at der skal kunne fastsættes nærmere regler om størrelsen og indretningen af kælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr.

Der henvises i øvrigt til kapitel 10, pkt. 10.5.1, i arbejdsgruppens rapport.

6.1.2. Adskillestidspunkt mellem ko og kalv

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at kalven bør sikres en vis minimumsperiode sammen med koen lige efter kælving. Kontakt i perioden efter kælving har således vist sig at have en dyrevelfærds- og sundhedsmæssig positiv effekt, men samtidig øges reaktionen på adskillelsen, hvis ko og kalv går sammen ud over det 1. døgn, og ophold i kælvningsboksen medfører eksponering over for smittestoffer, der kan forårsage diarré hos kalve i op til 14 dage efter fødslen.

Efter en afvejning af hensynene til adfærd og sundhed anbefaler arbejdsgruppen, at det fastsættes, at kalve skal opholde sig sammen med koen i en enkeltkælvningsboks i mindst 12 timer efter fødslen. Kalven og koen kan adskilles tidligere, hvis en dyrlæge har vurderet, at koens eller kalvens helbred eller adfærd kræver, at de holdes isoleret for at blive behandlet. Når koen adskilles fra kalven, skal koen flyttes til et produktionsafsnit, hvor den har mulighed for at få tilgodeset sine fysiologiske

og adfærdsmæssige behov, herunder f.eks. behov for yderligere ædeplads ved foderbordet.

Der henvises i øvrigt til kapitel 10, pkt. 10.5.2, i arbejdsgruppens rapport.

6.1.3. Gruppeopstaldning og -størrelse

Der er ifølge arbejdsgruppen mange fordele ved opstaldning af kalve parvist eller i små grupper, mens opstaldning i store grupper kan give problemer på grund af konkurrence om ressourcer og en øget smittefare. Under hensyntagen til de sundhedsmæssige forhold bør størrelsen på grupperne, hvis kalve gruppeopstaldes, ifølge arbejdsgruppen begrænses til 12 kalve, indtil de er 8 uger gamle. Arbejdsgruppen anbefaler, at der fastsættes krav herom.

Der henvises i øvrigt til kapitel 10, pkt. 10.5.5, i arbejdsgruppens rapport.

6.2. Justitsministeriets overvejelser

For så vidt angår kælving fremgår det af arbejdsgruppens udkast til regler om hold af malkekvæg, at kælving skal ske i en enkeltkælvningsboks, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder. Af arbejdsgruppens bemærkninger til udkastet fremgår det, at der foreligger ganske særlige omstændigheder, hvis en ko eller en kvie uventet begynder at kælve på græs, da det i sådanne tilfælde vil være u hensigtsmæssigt at flytte den under kælvingen. Landbrugsraadet (i dag Landbrug & Fødevarer) har i sit hørings svar over arbejdsgrupperapporten anført, at der bør laves en generel undtagelse fra kravet om kælving i enkeltkælvningsboks for køer, der kælver på græs. Danske Mælkeproducenter og Økologisk Landsforening har støttet dette. Plantedirektoratet har i den forbindelse oplyst, at det ikke er dyrevelfærdsmæssigt betænkeligt at lade kreaturer kælve på græs, hvis arealet har en størrelse og beskaffenhed, der giver koen mulighed for at kælve uforstyrret. Kælving på græs anvendes navnlig på økologiske bedrifter.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at kælving i almindelighed skal kunne foregå på græs, hvis kvien eller koen har adgang til et areal, der har en sådan størrelse og beskaffenhed, at den har mulighed for at kælve uforstyrret. Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at kælving på stald skal ske i enkeltkælvningsboks.

Landbrugsraadet (i dag Landbrug & Fødevarer) har i øvrigt i sit hørings svar over arbejdsgrupperapporten anført, at kravet om, at en kælvningsboks ikke må benyttes som sygeboks, bør ændres, således at kælvningsbokse

ikke må anvendes til kreaturer med smitsomme sygdomme, da mange former for skader og sygdomme ikke er smitsomme, f.eks. forhold forårsaget af fysiologiske forhold.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at bestemmelsen bør ændres, således at fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr og enkeltkælvningsbokse kun må anvendes som sygeboks, hvis kreaturet, der opstaldes, lider af en ikke-smitsom sygdom, eller hvis det bliver sygt i forbindelse med kælving.

Justitsministeriet kan i øvrigt tilslutte sig arbejdsgruppens anbefalinger vedrørende enkeltkælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr og adskillestidspunktet mellem ko og kalv. Endvidere kan Justitsministeriet tilslutte sig, at der i medfør af den foreslåede lov udstedes regler om gruppeopstaldning og -størrelse af kalve på op til 8 uger.

Der henvises til lovforslagets §§ 27 og 28 og § 33, jf. § 31, og bemærkningerne hertil.

7. Kalve og ungdyr

7.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen har besluttet ikke at tage den gældende kalvebekendtgørelse som udgangspunktet for sine overvejelser om, hvilke minimumsregler der bør gælde for kalve og ungdyr. Arbejdsgruppen har derimod valgt at tage sit udgangspunkt i den tilgængelige videnskabelige forskning og på den baggrund anbefale regler for ungdyr og kalve. For så vidt angår den nærmere udformning af nye regler, der bør gælde for kalve, bevirker dette, at disse regler foreslås placeret dels i kalvebekendtgørelsen, i det omfang der er en naturlig sammenhæng med de krav, der allerede gælder efter kalvebekendtgørelsen, og kravene kan udstedes med hjemmel i dyreværnslovens § 4, stk.1, dels i lov om hold af malkekvæg og bekendtgørelse om hold af malkekvæg.

Arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger for kalve og ungdyr omhandler primært de fysiske rammer i stalden, sygebokse og muligheden for afgræsning, idet arbejdsgruppen finder, at der er behov for at sikre dyrene et vist minimumsbeskyttelsesniveau på disse områder.

Arbejdsgruppen finder, at en lang række af de bestemmelser, der gælder for malkekøer, ligeledes bør finde anvendelse for ungdyr og kalve.

For så vidt angår ungdyr finder arbejdsgruppen, at der bør gælde de tilsvarende regler om forbud mod at binde kreaturerne, herunder forbud mod bindestalde, og om beskaffenheden af gulve i gangarealer, underlaget i hvilearealer, gangarealers indretning og indretningen af

sengebåsestalde. Det bør endvidere gælde for ungdyr, at syge og tilskadekomne dyr skal holdes adskilt fra øvrige kreaturer, og at den ansvarlige for bedriften skal sikre, at pleje iværksættes. Ved alvorlig lidelse, eller hvis kreaturet ikke hurtigt bedres, skal en dyrlæge straks tilkaldes. Syge og tilskadekomne ungdyr skal opstaldes i enkelt-sygebokse, hvis det er nødvendigt, og underlaget i sygebokse, herunder i eventuelle sengebåse, skal bestå af et tørt og blødt materiale. Der skal i stalde med ungdyr altid være mindst én ledig plads i en sygeboks.

For så vidt angår kalve gælder allerede regler om, at kalve ikke må bindes, jf. kalvebekendtgørelsens § 5, syge og tilskadekomne dyr, jf. bekendtgørelsens § 10, stk. 2 og 3, beskaffenhed af gulve i gangarealer, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 2, og § 14, stk. 1, og underlaget i hvilearealer, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 2. Arbejdsgruppen finder, at disse regler bør suppleres af de foreslåede regler for malkekøer for så vidt angår gangarealernes indretning og indretningen af sengebåsestalde. Endvidere bør der kunne fastsættes regler om størrelsen og indretningen af hvilearealet til kalve, herunder størrelsen og indretningen af sengebåse.

Det er herudover arbejdsgruppens opfattelse, at fuldspaltegulv ikke kan anses for at være et hensigtsmæssigt underlag for kalve og ungdyr, da fuldspaltegulv har vist sig at have en negativ effekt på både adfærds- og sundhedstilstanden i besætninger med kalve eller ungdyr. Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at det ikke længere bør være tilladt at holde kalve eller ungdyr i stalde med fuldspaltegulve, og at de eksisterende fuldspaltegulve til kalve og ungdyr skal udfases. Arbejdsgruppen anbefaler, at der i udfasningsperioden stilles krav om afgræsning for kviekalve og kvier.

Endvidere bør der ifølge arbejdsgruppen være mulighed for, at justitsministeren kan fastsætte regler om ungdyrs og kalves adgang til foder og vand, herunder om antallet af ædepladser, indretning af foderbord og sammensætning af foder. Endvidere bør justitsministeren kunne fastsætte regler om størrelsen og indretningen af bokse til ungdyr og kalve samt om ungdyrs og kalves adgang til at udføre hudpleje.

Arbejdsgruppen finder, at der herudover bør fastsættes en særlig regel om modtagerafsnit for nyankomne kalve ved produktionen af slagtekalve. Den specialiserede produktion af slagtekalve indebærer, at kalve fra mange forskellige besætninger samles, og ved denne flytning er kalvene udsat for stressbelastning, smittefare og foderskift, hvilket gør kalvene disponerede for sygdomme. Sektionering, holddrift og små grupper vil mindske belastningen og smittefaren, og på den baggrund finder arbejdsgruppen, at der bør stilles krav om etablering af et modtagerafsnit for nyankomne kalve, således at det

sikres, at de er sunde og raske, før de indsættes i besætningen.

Der henvises i øvrigt til kapitel 11, pkt. 11.5, i arbejdsgruppens rapport.

7.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens anbefalinger om regler for hold af ungdyr og kalve. Justitsministeriet finder samtidig, at det også bør gælde for kvier, at sygebokse ikke må anvendes som kælvningsboks. Justitsministeriet finder i øvrigt ikke anledning til at fastsætte nærmere regler i lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg om iværksættelse af pleje mv. ved sygdom eller tilskadecomst af ungdyr og kalve, da der allerede er fastsat regler herom i § 5, 1. og 2. pkt., i bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, som også gælder for ungdyr og kalve, jf. tilsvarende pkt. 4.2 ovenfor.

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppens anbefaling om, at ungdyr og kalve, der holdes på fuldspaltegulv, skal have adgang til græsarealer i udfasningsperioden. Det foreslås således, at kvier og kalve i perioden fra den 15. april til den 1. november skal have adgang til græsarealer i mindst 150 dage. Justitsministeriet finder samtidig, at bestemmelsen om afgræsning i et vist omfang bør udbygges i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Således bør det fremgå, at kreaturerne i afgræsningsperioden skal have adgang til græsarealer i mindst 6 timer dagligt. Endvidere bør grundene til at holde kreaturerne på stald udbygges til også at omfatte tilfælde, hvor det er nødvendigt for at beskytte dyrene mod unormale vejrforhold, hvor det er nødvendigt for at beskytte marken mod skader ved unormale vejrforhold, hvor det er nødvendigt for at beskytte dyrene mod alvorlige insekt- eller parasitangreb, og hvor dyret skal insemineres, dog højst i 30 døgn. Formuleringen af de foreslåede bestemmelser om afgræsning, jf. lovforslagets §§ 42 og 43, svarer herefter til formuleringen af den generelle bestemmelse om afgræsning, der foreslås af et mindretal i arbejdsgrupperapporten, jf. pkt. 8.1.1 nedenfor.

Der henvises til lovforslagets §§ 29-34 og §§ 42-43 og bemærkningerne hertil.

8. Afgræsning

8.1. Arbejdsgruppens overvejelser

8.1.1. Krav om afgræsning

Som nævnt under pkt. 2.2 ovenfor anbefaler arbejdsgruppens flertal, at der ikke indføres krav om afgræsning

for malkekøer. Mindretallet (medlemmet udpeget efter indstilling af Dyrenes Beskyttelse) anbefaler et generelt krav om afgræsning i mindst 150 dage i mindst 6 timer dagligt i perioden fra den 15. april til den 1. november, dog med mulighed for at holde køerne på stald i en række nærmere angivne tilfælde, herunder ved sygdom, insemination og kælvning.

Flertallet i arbejdsgruppen, der ikke anbefaler et krav om afgræsning for køer, er af den opfattelse, at afgræsning kan være medvirkende til at forbedre dyrenes velfærd, navnlig fordi det giver dyrene et godt underlag at gå, stå og ligge på, og fordi det giver dyrene mulighed for motion og reducerer aggression. Flertallet er imidlertid samtidig af den opfattelse, at afgræsning kan have negative effekter på velfærden, herunder navnlig for så vidt angår smitsomme klovlidelser og fysiologisk ubalance. Det er flertallets opfattelse, at der – hvor det kan lade sig gøre – bør opfordres til at sætte malkekvæg på græs, men flertallet finder ikke, at der bør gælde et lovgivningsmæssigt krav herom. De forslag til regler, som er fremsat i arbejdsgruppens rapport, vil efter flertallets opfattelse – dvs. alle arbejdsgruppens medlemmer, bortset fra medlemmet udpeget efter indstilling af Dyrenes Beskyttelse – sikre et løft af dyrevelfærden for det danske malkekvæg, hvad enten dyrene går ude eller inde. Flertallet er samtidig af den opfattelse, at det er velfærdsmæssigt forsvarligt at opstalde malkekøer hele året i stalde, som lever op til de nye regler. Flertallet gør samtidig opmærksom på, at et krav om afgræsning – ifølge de beregninger, som Fødevarerøkonomisk Institut, Københavns Universitet, har lavet for arbejdsgruppen – vil kunne påføre kvægerhvervet årlige meromkostninger af en samlet størrelsesorden på op til det, som det koster at gennemføre samtlige øvrige anbefalinger, der er fremsat i arbejdsgruppens rapport. Flertallet mener ikke, at det i alle tilfælde vil have en positiv effekt på køernes velfærd at indføre et krav om tvungen afgræsning, ligesom flertallet anfører, at den gennemsnitlige positive effekt formodentlig er begrænset. Hertil kommer, at et krav om tvungen afgræsning på grund af de øgede omkostninger formodentlig vil flytte en del af mælkeproduktionen ud af landet, hvilket ikke altid kan siges at være til fordel for køernes velfærd.

For så vidt angår afgræsning for kvier anbefaler medlemmet udpeget efter indstilling af Dyrenes Beskyttelse, at der indføres et krav om afgræsning, som svarer til medlemmets anbefaling for køer. Medlemmerne udpeget efter indstilling af Landbrugsrådet (i dag Landbrug & Fødevarer), Dansk Kvæg og Den Danske Dyrlægeforening kan ikke anbefale et krav om afgræsning for kvier. Et flertal i arbejdsgruppen (formanden, medlemmerne udpeget efter indstilling af Dyreværnsrådet, Det

Dyreeriske Råd, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Danmarks JordbrugsForskning), Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevarestyrelsen) og Justitsministeriet) anbefaler imidlertid, at der indføres krav om afgræsning for kvier ud fra en model, hvorefter besætningens kvier samlet set skal være 120 dage på græs pr. kvie. Baggrunden for, at et flertal af arbejdsgruppens medlemmer anbefaler et krav om afgræsning for kvier – selv om dette krav ikke anbefales af et flertal for så vidt angår køer – er, at afgræsning for kvier ikke er forbundet med de samme praktiske begrænsninger som for malkekøer for så vidt angår drivveje og arrondering (dvs. græsarealernes beliggenhed i forhold til staldbygningen), da det ikke er nødvendigt regelmæssigt at tage kvierne hjem på stald med henblik på malkning. Kvier kan således i længere perioder afgræsse arealer, der ligger længere væk fra ejendommen.

Der henvises i øvrigt til kapitel 8, pkt. 8.6.1 og 8.6.2, og kapitel 11, pkt. 11.5.3, i arbejdsgruppens rapport.

8.1.2. *Beskaffenheden af afgræsningsarealer mv.*

Der er i arbejdsgruppen enighed om, at den periode, hvor køerne er på græs, først må begynde, når vejrforhold, marken, græsset og drivveje er egnede hertil. Det er ligeledes arbejdsgruppens anbefaling, at køerne skal holdes på stald, når der forekommer ekstreme vejrsituationer, at der skal fastsættes krav om, at dyrene i forbindelse med særligt varme perioder skal have mulighed for at gå i skygge samtidig, og at der skal være adgang til drikkevand i umiddelbar forbindelse med afgræsningsarealet. Drivgange skal efter arbejdsgruppens opfattelse have et farbart underlag.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der i lov om hold af malkekøer fastsættes hjemmel til at fastsætte regler om afgræsning, og at de nævnte krav til beskaffenheden af afgræsningsarealer mv. fastsættes i medfør heraf. Kravene bør ifølge arbejdsgruppen gælde for alle kreaturer omfattet af loven.

Der henvises i øvrigt til kapitel 8, pkt. 8.6.3, i arbejdsgruppens rapport.

8.2. *Justitsministeriets overvejelser*

Som det fremgår af arbejdsgruppens rapport, jf. pkt. 8.1.1 ovenfor, er der på den ene side en række forhold, som taler for, at der indføres krav om afgræsning for køer, herunder at dyrene får et godt underlag at gå, stå og ligge på, og at det giver dyrene mulighed for motion og reducerer aggression. På den anden side er der en række forhold, som taler imod, at der indføres krav om afgræsning for køer, herunder negative effekter for velfærden for så vidt angår smitsomme klovlidelser og

fysiologisk ubalance. Et flertal i arbejdsgruppen mener således ikke, at et krav om afgræsning i alle tilfælde vil have en positiv effekt på køernes velfærd, ligesom flertallet anfører, at den gennemsnitlige positive effekt formodentlig er begrænset. Samtidig gør flertallet opmærksom på, at et krav om afgræsning – ifølge de beregninger, som Fødevareøkonomisk Institut, Københavns Universitet, har lavet for arbejdsgruppen – vil kunne påføre kvægerhvervet årlige meromkostninger af en samlet størrelsesorden på op til det, som det koster at gennemføre samtlige øvrige anbefalinger, der er fremsat af arbejdsgruppen. Bl.a. på den baggrund anbefaler flertallet, at der ikke indføres krav om afgræsning for køer. Justitsministeriet kan tilslutte sig denne anbefaling.

For så vidt angår afgræsning af kvier har Justitsministeriet efter afslutningen af arbejdsgruppens arbejde bl.a. i lyset af de indkomne høringssvar på ny overvejet spørgsmålet. Det er i den forbindelse Justitsministeriets opfattelse, at et lovmæssigt krav om afgræsning forudsætter tilstrækkeligt tungtvejende argumenter, og efter en samlet vurdering finder Justitsministeriet, at den dyrevelfærdsmæssige effekt ved indførelse af et krav om afgræsning for kvier ikke står i et rimeligt forhold til omkostningerne ved indførelse af et sådant krav. Dette skal også ses i sammenhæng med, at lovforslagets krav vil indebære et meget stort løft for dyrevelfærden for malkekøer og afkom af malkekøer, og at gennemførelsen af de krav, som er omfattet af lovforslaget, i sig selv vil udgøre en økonomisk byrde for bedrifterne, jf. pkt. 12.1 nedenfor. Justitsministeriet finder derfor ikke, at der bør fastsættes krav om afgræsning for kvier.

Det har også indgået i Justitsministeriets overvejelser, at regeringen og Dansk Folkeparti den 16. juni 2009 indgik en aftale om Grøn Vækst, som skal sikre, at et højt niveau af miljø-, natur- og klimabeskyttelse går hånd i hånd med en moderne og konkurrencedygtig landbrugs- og fødevareproduktion. Aftalen består af to hovedelementer: En miljø- og naturplan Danmark 2020 og en strategi for et grønt landbrugs- og fødevarerhverv i vækst. Miljø- og naturplanen skal sikre bedre miljø og klima samt mere natur af høj kvalitet, der er tilgængelig for alle, og indebærer bl.a., at der skal ske en markant reduktion af pesticiders skadevirkninger på mennesker, dyr og natur og en reduktion af landbrugets udledning af drivhusgasser. Vækstplanen har til formål at skabe bedre rammer for et selv bærende landbrugserhverv, der udvikler sig på markedsvilkår, beskytter miljøet og naturen og leverer grøn energi. Vækstplanen skal bl.a. give landbruget bedre muligheder for vækst ved at modernisere lovgivningen og herved skabe bedre muligheder for større driftsenheder. Det fremgår bl.a. af aftalen, at der skal være mulighed for at drive husdyrproduktion på ik-

ke-landbrugsnoterede ejendomme uden tilhørende jord (f.eks. industrigrunde).

For så vidt angår spørgsmålet om, hvilke krav til beskaffenheden af græsningsarealer mv. der bør gælde, hvis den ansvarlige for bedriften vælger at anvende afgræsning, kan Justitsministeriet tilslutte sig arbejdsgruppens anbefalinger. Det foreslås i den forbindelse, at det præciseres i loven, at kravet om, at alle kreaturer på afgræsningsarealet i varme perioder skal have mulighed for at få skygge, kan opfyldes ved, at kreaturerne gives adgang til stald. Endvidere finder Justitsministeriet, at kravene herom har en sådan væsentlighed, at de bør fastsættes i lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg og ikke i regler udstedt i medfør heraf.

Der henvises til lovforslagets § 13 og bemærkningerne hertil.

9. Andre emner

9.1. Arbejdsgruppens overvejelser

9.1.1. Malkning

Arbejdsgruppen finder, at malkning og den deraf afledte »ko-trafik« kan have væsentlig betydning for malkekøers velfærd. Kødannelse og lang ventetid på opsamlingsarealet er efter arbejdsgruppens opfattelse uheldig, da dette reducerer køernes tid til at æde og hvile. For besætninger, der anvender malkestalde, finder arbejdsgruppen, at der bør stilles krav om, at der er en opsamlingsplads, hvor køerne kan opholde sig umiddelbart inden malkning. Der er efter arbejdsgruppens opfattelse endvidere behov for krav til minimumsstørrelsen af opsamlingspladsen. Således foreslår arbejdsgruppen, at opsamlingspladsen skal udgøre et areal på mindst 1,5 m² pr. ko for store racer og 1,35 m² pr. ko for små racer. Ligeledes anbefaler arbejdsgruppen, at der stilles krav om, at der på opsamlingspladsen er et eftergiveligt gulv, f.eks. et gummibelagt gulv, da køer opholder sig længe på opsamlingspladser i oprejst tilstand og derfor har et særligt behov for aflastning. Arbejdsgruppen foreslår, at justitsministeren skal kunne fastsætte nærmere regler om malkning.

Der henvises i øvrigt til kapitel 7, pkt. 7.6, i arbejdsgruppens rapport.

9.1.2. Fodring

Arbejdsgruppen anbefaler, at der fastsættes nærmere regler om adgang til foder og vand, herunder om antallet af ædepladser, indretning af foderbord og sammensætning af foder. Arbejdsgruppen anbefaler, at regler herom

fastsættes ved bekendtgørelse, og at der således i lov om hold af malkekvæg indsættes en bestemmelse om, at justitsministeren kan fastsætte regler herom.

Der henvises i øvrigt til kapitel 6, pkt. 6.6, i arbejdsgruppens rapport.

9.1.3. Avl

For at sikre køernes velfærd er det efter arbejdsgruppens opfattelse nødvendigt i avlen af malkekvæg ikke kun at fokusere på produktion, men også på at sikre sunde og robuste dyr. Arbejdsgruppen finder, at de ansvarlige for kvægavlen i stor udstrækning forvalter dette positivt.

Det følger af § 17 i bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, at der ikke må anvendes naturlig eller kunstig avl eller avlsmetoder, der påfører eller kan påføre de berørte dyr smerte, skade, lidelse, angst, varigt men eller væsentlig ulempe. Det gælder dog ikke ved anvendelse af metoder, der kan medføre minimale eller kortvarige lidelser eller sår, eller som kan nødvendiggøre indgreb, som ikke medfører vedvarende skade, hvis disse metoder er tilladt i henhold til anden lovgivning. Ifølge § 18 må der ikke holdes dyr til landbrugsformål, hvis det ikke ud fra dyrets genotype eller fænotype med rimelighed kan forventes, at det kan ske uden at skade dyrets sundhed eller velfærd.

Samtidig må det ifølge arbejdsgruppen konstateres, at området meget vanskeligt lader sig regulere via lovgivning. Det kan således i praksis være meget vanskeligt at føre bevis for, at en given adfærds- eller sundhedsmæssig tilstand skyldes avlsplanlægning og ikke dårlig pasning. Arbejdsgruppen finder således ikke, at der er grundlag for at indføre yderligere lovgivningsmæssige krav vedrørende avlsarbejde på malkekvæg.

Der henvises i øvrigt til kapitel 5, pkt. 5.4, i arbejdsgruppens rapport.

9.1.4. Velfærdsindikatorer

Arbejdsgruppen anbefaler, at alle dyr tilses mindst én gang dagligt. Syge og tilskadede dyr skal tilses med den hyppighed, der sikrer fornøden overvågning af sygdommens udvikling, dog mindst 2 gange dagligt. Tilsynsforpligtelsen bør ifølge arbejdsgruppen gælde for alle kreaturer omfattet af loven.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at dyrevelfærden i mælkeproduktionen bør sikres gennem minimumskrav til produktionssystemet, som på sigt kan kombineres med en indikatorbaseret overvågning og styring af problemområder samt intensiveret rådgivning og udarbej-

delse af handlingsplaner, hvis indikatorerne overskrider nærmere fastsatte grænseværdier.

Arbejdsgruppen finder, at gennemførelsen af et dyrebaseret indikatorprogram bør ske i forbindelse med det igangværende arbejde om indførelse af egenkontrol af dyrevelfærd, jf. dyreværnslovens § 4 b.

Der henvises i øvrigt til kapitel 12, pkt. 12.6, i arbejdsgruppens rapport.

9.1.5. Påbud og straf

Arbejdsgruppen foreslår i sit lovudkast, at der med henblik på at sikre overholdelsen af reglerne i lov om hold af malkekvæg og af regler udstedt i medfør heraf indføres en påbudsordning, som svarer til ordningen efter § 33 i lov nr. 528 af 6. juni 2007 om hold af heste.

Påbudsordningen indebærer, at de kontrollerende myndigheder i tilfælde af overtrædelse af loven eller af regler fastsat i medfør heraf kan give den ansvarlige for bedriften påbud om at rette op på de forhold, som ikke er i overensstemmelse med reglerne, inden for en nærmere fastsat frist. Den, der undlader at efterkomme et påbud, kan straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Ordningen indebærer, at den ansvarlige for bedriften får mulighed for at rette op på de ulovlige forhold, før der kan blive tale om at gennemføre en straffesag for overtrædelsen, ligesom den pågældende – i kraft af rekursadgangen for det meddelte påbud – får adgang til at fremsætte indsigelser over for myndighedernes vurdering af forholdene.

9.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens anbefalinger vedrørende malkning og fodring, og lovforslagets regler herom er udformet i overensstemmelse med arbejdsgruppens lovudkast.

Herudover kan Justitsministeriet tilslutte sig arbejdsgruppens anbefaling om, at der ikke indføres yderligere krav vedrørende avlsarbejde på malkekvæg. Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig, at der fastsættes regler om tilsyn med kreaturer, således som foreslået af arbejdsgruppen, ligesom ministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser om velfærdsindikatorer, herunder at gennemførelsen af et sådant program bør ske i forbindelse med det igangværende arbejde vedrørende egenkontrol.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens anbefaling om, at overholdelse af lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg og regler udstedt i medfør heraf bør sikres ved indførelse af en påbudsordning, som svarer til ordningen efter § 33 i lov om hold af heste. For

så vidt angår den nærmere affattelse af bestemmelserne, der omhandler påbudsordningen, herunder om rekursadgang og forholdet til politiets pålæg efter dyreværnslovens § 21, foreslås, at bestemmelserne affattes på tilsvarende vis som bestemmelserne, der omhandler påbudsordningen efter dyreværnslovens §§ 24 b og 24 d, som affattet ved lov nr. 500 af 12. juni 2009.

Der henvises til lovforslagets §§ 7, 25, 26, 35 og 36 og bemærkningerne hertil.

10. Ikrafttræden og overgangsregler

10.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Med henblik på at sikre allerede etablerede bedrifter tid til at indrette sig på kravene efter arbejdsgruppens udkast til regler om hold af malkekvæg bør der efter arbejdsgruppens opfattelse fastsættes rimelige overgangsregler.

Arbejdsgruppen har i øvrigt fundet, at overgangsreglerne bør differentieres, således at nogle krav kan træde i kraft – også for allerede etablerede bedrifter – umiddelbart ved lovens ikrafttræden, mens andre krav først skal finde anvendelse for allerede etablerede bedrifter efter en overgangsperiode.

Arbejdsgruppen har foreslået overgangsperioder på henholdsvis 2, 10, 15 og 20 år afhængig af karakteren af det enkelte krav.

De anbefalinger, der kan finde anvendelse umiddelbart fra eller kort tid efter reglernes ikrafttræden, er anbefalinger, som ikke er forbundet med et stort investeringsbehov. Når arbejdsgruppen alligevel for visse bestemmelser har anbefalet en kortere overgangsperiode på to år, skyldes det, at indførelsen af visse regler vil kunne forårsage en øget efterspørgsel og dermed en længere leveringstid på bestemte produkter mv. (f.eks. roterende kobørster).

Anbefalinger, som har en positiv virkning for dyrevelfærden, men som samtidig vurderes at ville nødvendiggøre store investeringer for erhvervet, bør efter arbejdsgruppens opfattelse først finde anvendelse for allerede etablerede bedrifter efter en længere overgangsperiode. Arbejdsgruppen har i den forbindelse foreslået overgangsperioder på henholdsvis 10, 15 og 20 år.

For så vidt angår de mest indgribende krav foreslår arbejdsgruppen en overgangsordning på 20 år. Ordningen vil alene skulle finde anvendelse på bygninger, der er taget i brug før reglernes ikrafttræden. De nye regler vil derfor skulle gælde umiddelbart for bygninger, der etableres og tages i brug efter denne ikrafttræden. Ved udvidelser af allerede eksisterende bygninger vil krave-

ne alene finde anvendelse på udvidelsen. De nye krav vil desuden finde anvendelse, hvis bygninger tages i brug til et nyt formål, f.eks. hvis en stald, der hidtil er blevet anvendt til malkekøer, fremover anvendes til kvier.

For visse krav har arbejdsgruppen endvidere foreslået, at kravene først bør træde i kraft to år senere end de øvrige anbefalede krav. Baggrunden herfor er, at etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug for mere end 15 dyreenheder skal miljøgodkendes af kommunalbestyrelsen, jf. lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer. Det vil efter arbejdsgruppens opfattelse være u hensigtsmæssigt, hvis personer, der forud for en eventuel vedtagelse af en ny lov om hold af malkekvæg har indgivet ansøgning om miljøgodkendelse i tillid til de dagældende krav, skal trække deres ansøgninger tilbage med henblik på at udarbejde en ny ansøgning. Dette skal ses i lyset af, at udarbejdelsen og behandlingen af ansøgninger om miljøgodkendelse er forbundet med betydelige omkostninger for landmanden. Personer, der indgiver ansøgninger efter lovforslagets vedtagelse, vil derimod ikke kunne have en berettiget forventning om, at bygningerne ikke skal overholde de nye krav. Det vurderes, at en udskudt ikrafttræden på to år – idet det forudsættes, at de øvrige krav træder i kraft for nybyggeri forholdsvis kort tid efter vedtagelsen af reglerne – vil være tilstrækkelig til, at ansøgninger, der er indgivet før vedtagelsen af de nye regler, vil kunne færdigbehandles, og at de relevante bygninger vil kunne opføres og ibrugtages.

For så vidt angår kravet om, at kalve skal opholde sig sammen med koen i en enkeltkælvningsboks i mindst 12 timer efter fødslen, har arbejdsgruppen foreslået en overgangsperiode på 10 år for allerede etablerede bedrifter. Arbejdsgruppen har dog foreslået, at kravet finder anvendelse, hvis der er indrettet en enkeltkælvningsboks på bedriften.

For udfasning af bindestalde og anvendelse af fuldspaltegulve til kalve og ungdyr har arbejdsgruppen foreslået udfasningsperioder på henholdsvis 15 og 10 år. Samtidig har arbejdsgruppen foreslået, at der stilles krav om afgræsning fra to år efter lovens ikrafttræden til udfasningsperiodens udløb. Endvidere har arbejdsgruppen foreslået, at det i bindestalde i udfasningsperioden skal være tilladt at anvende elektriske aggregater til at styre kreaturerne gødningsafsætning, jf. pkt. 4.1.7 og 7.1 ovenfor.

10.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan som udgangspunkt tilslutte sig længden af de overgangsordninger, som arbejdsgruppen

anbefaler. Særligt for så vidt angår udfasning af bindestalde og anvendelse af fuldspaltegulve til kalve og ungdyr henvises til pkt. 4.2 og 7.2 ovenfor.

Bl.a. i lyset af den nuværende økonomiske situation i samfundet finder Justitsministeriet dog, at der i højere grad end anbefalet af arbejdsgruppen bør tages hensyn til at sikre allerede etablerede bedrifter rimelig tid til at indrette sig på kravene efter lov om hold af malkekvæg. Justitsministeriet finder derfor, at loven først skal finde anvendelse for allerede etablerede bedrifter fra den 1. juli 2014. Det indebærer samtidig, at de foreslåede overgangsregler på 2, 10 og 20 år for disse bedrifters vedkommende først vil skulle regnes fra dette tidspunkt.

Endvidere er Justitsministeriet efter afslutningen af arbejdsgruppens arbejde blevet opmærksom på, at arbejdsgruppens anbefaling om, at gangarealer skal være indrettet således, at der er tilstrækkelig mulighed for, at køerne uhindret kan vende sig og frit passere hinanden, vil udgøre en stor økonomisk byrde for mange bedrifter. Justitsministeriet finder derfor, at kravet bør omfattes af en overgangsperiode på 20 år.

Der vil i bekendtgørelse om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg, som vil blive udstedt i medfør af loven, blive fastsat overgangsregler med tilsvarende overgangsperioder som i loven. I den forbindelse vil der blive fastsat bestemmelser med den virkning, at der ikke ved udløbet af overgangsperioderne behøver at skulle foretages ændringer af allerede eksisterende staldbygningers indretning som følge af krav til længden af sengebåse eller bredden af gangarealer, forudsat at disse bygninger i forvejen lever op til kravene i Danske anbefalinger fra 2001. Om Danske anbefalinger henvises til pkt. 3.4 ovenfor.

Der henvises til lovforslagets § 19, stk. 2, § 20, stk. 2, og §§ 38-43 og bemærkningerne hertil.

11. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes at have visse meget begrænsede statsfinansielle konsekvenser navnlig som følge af øget tidsforbrug ved fødevareregionernes kontrol i kvægbesætninger.

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner og regioner.

12. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

12.1. Økonomiske konsekvenser

Fødevarøkonomisk Institut, Københavns Universitet, har på foranledning af arbejdsgruppen om hold af malkekvæg udarbejdet en rapport, hvori instituttet på baggrund af et foreløbigt udkast til lov om hold af malkekvæg med tilhørende bekendtgørelser har foretaget en række beregninger over de økonomiske konsekvenser for erhvervet som følge af en gennemførelse af arbejdsgruppens anbefalinger. Institutet har efterfølgende på Justitsministeriets foranledning udarbejdet et skøn over de økonomiske konsekvenser for erhvervslivet ved lovforslaget.

Fødevarøkonomisk Institut skønner med en vis usikkerhed, at den langsigtede, årlige meromkostning for erhvervet som følge af loven vil blive i størrelsesordenen 125 mio. kr. Under lovens indfasning i perioden 2010-2034 vil de årlige meromkostninger for erhvervet dog være større. De samlede meromkostninger vil være ca. 110 mio. kr. ved udløbet af overgangsperioden for visse af reglerne i 2016, ca. 150 mio. kr. ved udløbet af overgangsperioden i 2024, og ca. 200 mio. kr. ved udløbet af overgangsperioden i 2034. Efter 2034 vil meromkostningerne for erhvervet over en årrække være faldende til langtidseffekten på de 125 mio. kr. årligt.

Det bemærkes, at der ved de nævnte beregninger ikke er taget hensyn til, at det i lovforslaget fastsættes, at der ikke i medfør af lovens § 19, stk. 2, og § 20, stk. 2, kan fastsættes krav til henholdsvis længden af sengebåse eller bredden af gangarealer, der går videre end kravene i Danske anbefalinger fra 2001, jf. pkt. 10.2. ovenfor.

12.2. Administrative konsekvenser

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning.

13. Administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

14. Miljømæssige konsekvenser

17. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget skønnes at have visse meget begrænsede statsfinansielle konsekvenser, navnlig som følge af øget tidsforbrug ved fødevareregionernes kontrol i kvægbesætninger.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser af betydning.

15. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder krav til bedrifter, der holder kalve. Kravene supplerer bekendtgørelsen om beskyttelse af kalve, der gennemfører Rådets direktiv 91/629/EØF af 19. november 1991 om fastsættelse af mindstekrav til beskyttelse af kalve med sendere ændringer. Direktivet er et minimumsharmoniseringsdirektiv, der ikke er til hinder for, at Danmark nationalt fastsætter skærpede mindstekrav. Lovforslaget indeholder således ikke EU-retlige aspekter.

16. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Arbejdsgrupperapport om hold af malkekvæg har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Familielandbrug, Dansk Industri, Dansk Klovbeskærerforening, Dansk Kvæg, Dansk Landbrug, Dansk Landbrugsrådgivning, Landscenteret, Danske Slagterier, De Danske Landboforeninger, Den Danske Dyr lægeforening, Det Dyreetiske Råd, Det Veterinære Sundhedsråd, Dyrenes Beskyttelse, Dyreværnsorganisationernes Samarbejdsorganisation (DOSO), Dyreværnsrådet, Ergomatic ApS, Fagligt Fællesforbund 3F, Køddbranchens Fællesråd, Landbrugsraadet (i dag Landbrug & Fødevarer), Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter, Landsforeningen Frie Bønder – Levende Land, Mejeriforeningen, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger, Slagteriernes Forskningsinstitut, Statens Jordbrugs- og Veterinærvidenskabelige Forskningsråd, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet v/ Aarhus Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet v/ Københavns Universitet og Det Naturvidenskabelige Fakultet v/ Københavns Universitet.

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Lovforslaget kan for bedrifter med malkekvæg medføre en indtægtsreduktion i en årrække navnlig som følge af omkostninger til ændringer af staldbygninger mv.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for borgere	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen fastlægger lovens anvendelsesområde. Det fremgår således, at loven finder anvendelse på bedrifter med kvæg, der holdes med henblik på mælkeproduktion (malkekvæg), jf. *stk. 1*. Malkekvæg omfatter ikke alene hundyr, men også tyre, hvis de holdes på en bedrift, der producerer mælk. Loven finder endvidere anvendelse på bedrifter med kalve og ungdyr, som er afkom af malkekvæg, herunder kalve og ungdyr, der indgår i kødproduktion. Loven finder alene anvendelse på bedrifter, dvs. de steder, hvor dyrene holdes over en længere tidsperiode. Loven finder ikke anvendelse på f.eks. dyrskuer og samlesteder.

Loven finder alene anvendelse på bedrifter, der holder kvæg med henblik på mælkeproduktion. Herved forstås, at holdet af kvæget hovedsageligt har til formål at fremme ejerens (eller ejernes) økonomiske interesser ved en systematisk indtægtserhvervelse gennem hold af kvæg og efterfølgende salg af mælk og/eller mælkeprodukter.

Hold af kvæg, som ikke har systematisk indtægtserhvervelse til formål, men som overvejende udøves med henblik på opfyldelse af personlige interesser og behov (hobbyvirksomhed), er således ikke omfattet af loven. Ejerens lejlighedsvis salg af mælk og/eller mælkeprodukter fra bedriften indebærer ikke, at der foreligger hold af kvæg med henblik på mælkeproduktion. Sådanne hobbyhold vil dog blandt andet være omfattet af reglerne i dyreværnsloven (navnlig §§ 1-3) og i bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr (jf. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000).

Loven finder ikke anvendelse på kreaturer, som anvendes i forbindelse med tekniske og videnskabelige undersøgelser, der udføres under tilsyn af Dyreforsøgstilsynet, jf. *stk. 2*. Disse dyr omfattes i stedet af lov om dyreforsøg, jf. lovbekendtgørelse nr. 1306 af 23. november 2007.

Justitsministeren kan i særlige tilfælde helt eller delvis undtage bedrifter eller kreaturer fra loven, jf. *stk. 3*. Be-

stemmelsen kan alene finde anvendelse i helt særlige tilfælde, hvor der i øvrigt alene er tale om mindre afvigelser fra loven. En tilsvarende bestemmelse findes i § 1, stk. 3, i lov nr. 528 af 6. juni 2007 om hold af heste.

Til § 2

Bestemmelsen indeholder definitioner af en række begreber, som anvendes i loven.

Til § 3

Bestemmelsen præciserer, at dyreværnsloven fortsat finder anvendelse på malkekvæg, der er omfattet af loven. Det samme gælder for regler udstedt med hjemmel i dyreværnsloven. Lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg vil således ikke indeholde en udtømmende regulering af de dyreværns-mæssige forhold vedrørende malkekvæg.

En tilsvarende regel findes i bl.a. § 3 i lov nr. 336 af 16. maj 2001 om slagtekyllinger, som ændret ved § 3 i lov nr. 500 af 12. juni 2009, og § 4 i lov nr. 404 af 26. juni 1998 om indendørs hold af drægtige søer og gylte med senere ændringer.

Til § 4

Det fremgår af bestemmelsen, at reglerne i loven er mindstekrav, som altid skal opfyldes på en bedrift med malkekvæg. Endvidere fastslår bestemmelsen, at der i anden lovgivning kan fastsættes strengere krav om hold af malkekvæg, og i givet fald skal disse strengere krav opfyldes.

En tilsvarende regel findes i § 4 i lov nr. 528 af 6. juni 2007 om hold af heste med senere ændringer.

Til § 5

Bestemmelsen gør det muligt administrativt at gennemføre direktiver og beslutninger fra Det Europæiske Fællesskab om forsvarlig behandling af dyr omfattet af denne lov og om beskyttelse af disse dyrs velfærd.

Justitsministeren kan endvidere administrativt fastsætte regler for anvendelsen af forordninger om forhold,

der er omfattet af loven. Justitsministeren kan endelig fravige reglerne i disse retsakter, i det omfang der er adgang hertil efter EU-retsakterne.

En tilsvarende bestemmelse findes i § 32 i lov nr. 528 af 6. juni 2007 om hold af heste med senere ændringer.

Til § 6

Bestemmelsen i *stk. 1* indeholder et forbud mod at anvende stødgivende elektriske aggregater til at styre kreaturers adfærd. Bestemmelsen omfatter ethvert aggregat, der påfører dyret elektrisk stød, når det aktiveres, herunder fjernbetjent eller automatisk virkende aggregater. Bestemmelsen omfatter bl.a. elektriske drivstave og kotrænere.

Det følger af *stk. 2*, at justitsministeren kan fastsætte regler om, at *stk. 1* ikke gælder for visse anvendelser af nærmere angivne stødgivende elektriske aggregater. I medfør heraf vil der bl.a. blive udstedt regler om, at forbudet ikke omfatter anvendelse af elektrisk hegn omkring marker og drivgange til kreaturer på græs. Endvidere vil der blive fastsat regler om, at elektriske aggregater må anvendes til at styre kreaturers gødningsafsætning i bindestalde i perioden, hvor brugen af bindestalde udfases, jf. § 41, og en regel om den maksimale tilladte spænding i sådanne aggregater.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.6 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Bestemmelsen indeholder krav om, at den ansvarlige for bedriften skal sørge for, at kreaturer tilses mindst én gang om dagen, jf. *stk. 1*. Ved tilsynet skal den ansvarlige sikre sig, at kreaturet behandles omsorgsfuldt, herunder at kreaturet huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til dets behov. Bestemmelsen indebærer en skærpelse af tilsynspligten i forhold til dyreværnslovens § 3, *stk. 3*. Efter dyreværnslovens § 3, *stk. 3*, skal fritgående dyr på græs således kun tilses jævnligt.

Det fremgår af *stk. 2*, at syge eller tilskadekomne kreaturer skal tilses med en hyppighed, der sikrer fornøden overvågning af sygdommens udvikling, dog mindst to gange om dagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 9.1.4 og 9.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Bestemmelsen opstiller det grundlæggende krav, at stalden i sin helhed, herunder båse, bokse, inventar og redskaber til kreaturerne, skal rengøres og desinficeres for at forebygge ophobning af sygdomsfremkaldende organismer.

En tilsvarende regel findes i § 13, *stk. 1*, i bekendtgørelse om beskyttelse af kalve.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.4 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 9

Bestemmelsen indeholder krav om, at luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed, koncentrationer af luftarter og støjforhold skal holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for kreaturer, jf. *stk. 1*. Dette kan bl.a. sikres ved et tilstrækkeligt luftskifte, f.eks. ved tilstrækkelige dimensioner af staldbygningens benhøjde og kipåbning samt åbninger i siden af bygningen. Bestemmelsen svarer til § 9 i bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, bortset fra, at støjforhold omfattes af den foreslåede bestemmelse.

Det foreslås, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om luftcirkulation, støvindhold, temperatur, luftfugtighed, koncentrationer af luftarter og støjforhold, jf. *stk. 2*. Justitsministeren vil med hjemmel i denne bestemmelse fastsætte nærmere krav vedrørende kuldi-oxid, ammoniak og svovlbrinte.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.5 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 10

Bestemmelsen giver justitsministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om belysning i stalde og om staldes rumfang. Med hjemmel i denne bestemmelse vil der blive fastsat krav om, at der skal være tilstrækkelig lys til, at kreaturerne til enhver tid kan tilses, om natbelysning og om belysning af gangarealer. Herudover vil der blive fastsat krav til rumfanget i stalde til køer.

Til § 11

Bestemmelsen fastsætter, at klovene på kreaturer over 12 måneder skal efterses efter behov, dog mindst to gange årligt, jf. *stk. 1*. Ungdyr, der har adgang til ustrøede arealer, skal kun efterses efter behov.

Ved et kloveftersyn skal der foretages en vurdering af kreaturets bevægelighed og dets klovsundhed ved at tage alle klovene i øjesyn og om nødvendigt skrabe disse rene. Klovbehandling og -beskæring skal ske efter behov.

Justitsministeren kan fastsætte regler om, hvem der må foretage kloveftersyn, -behandling og -beskæring, og ministeren kan herunder fastsætte krav om uddannelse til personer, der foretager kloveftersyn, -behandling og -beskæring, jf. *stk. 2*. Justitsministeren kan desuden fastsætte krav til uddannelsen. Med hjemmel i denne bestemmelse vil justitsministeren fastsætte krav om, at kloveftersyn skal foretages af en dyrlæge eller en person,

der har gennemført en uddannelse i kloveftersyn. Den ansvarlige for bedriften eller én af dennes medarbejdere kan endvidere foretage kloveftersyn, hvis den pågældende har gennemført en uddannelse i kloveftersyn af egne dyr. Mindst ét årligt kloveftersyn vil skulle foretages af en professionel klovbeskærer eller en dyrlæge, der ikke selv er ansvarlig for eller arbejder på bedriften. Besætningsdyrlægen skal kunne foretage samtlige kloveftersyn.

Der henvises i øvrigt til pkt. 5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 12

Bestemmelsen fastsætter et krav om, at der på bedriften skal være en behandlingsfacilitet, som gør det muligt at løfte bagben på køer ved hjælp af mekaniske hjælpemidler. Det skal i den forbindelse som minimum være muligt at løfte bagben på køer ved hjælp af mekaniske hjælpemidler. Behandlingsfaciliteten skal være tilgængelig, f.eks. ved at være placeret i tilknytning til staldens separationsafsnit eller ved eksisterende sygebokse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.4 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 13

Det foreslåede *stk. 1* indebærer, at kreaturer først må komme på græs, når vejrforhold, mark, græs og drivveje er egnede hertil, og at drivveje skal bestå af et farbart underlag, hvorved forstås, at de skal bestå af en bund af f.eks. sten, grus, sand eller træflis eventuelt med belægning af beton eller en eller anden form for netoverlag, gummibånd eller lignende, der kan flyttes, for at undgå klov- og lemmelidelser.

Ifølge *stk. 2* skal kreaturerne holdes på stald i ekstreme vejr situationer, og ifølge *stk. 3* skal alle kreaturer på afgræsningsarealet have mulighed for i varme perioder at gå i skygge eller at stå på stald. Med skygge forstås f.eks., at kreaturerne kan søge skygge under et levende hegn på marken. Uanset hvilken form for skygge, der anvendes, skal alle kreaturerne have mulighed for at opholde sig i skyggen samtidig. En særlig varm periode i forbindelse med afgræsning er f.eks. solrige dage, hvor temperaturen er over 25 grader, og der er vindstille eller svag vind.

Det følger af *stk. 4*, at kreaturer på græs skal have adgang til vand i umiddelbar forbindelse med afgræsningsarealet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 14

Bestemmelsen fastlægger, at lovforslagets §§ 15-26 som udgangspunkt alene gælder for malkekøer, dvs. kun dyr, der har kælvet mindst én gang, jf. lovforslagets § 2, nr. 1.

Til § 15

Bestemmelsen indeholder et forbud mod at binde kreaturer. Bestemmelsen indebærer et forbud mod bindestalde, brug af bindsler og anden fiksering.

Det fremgår af bestemmelsen, at kreaturer dog kan bindes i perioder på højst én time på det tidspunkt, hvor kreaturet fodres, jf. *nr. 1*, eller hvis det er nødvendigt kortvarigt at binde kreaturet i forbindelse med undersøgelser, behandling af sygdom, forebyggende behandling m.v. eller i forbindelse med malkning, jf. *nr. 2*.

Lovforslagets § 41 indeholder overgangsregler for eksisterende bindestalde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.7 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 16

Bestemmelsen fastsætter krav om, at totalarealet for det område i stalden, hvor køerne opholder sig mellem malkningerne, skal være mindst 6,6 m² pr. ko for små racer og 8,0 m² pr. ko for store racer. For sengebåsestalde omfatter området sengebåsen, gangarealet, tværgange og området ved foderbordet. I dybstrøelsesstalde (dvs. løsdriftsstalde, hvor hvilearealet er et strøet fællesareal) omfatter området hvilearealet og området ved foderbordet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.1 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 17

Bestemmelsen fastsætter krav om, at der altid skal være mindst én roterende kobørste på bedriften. Hvis besætningen er på mere end 50 køer, skal der være mindst én roterende kobørste pr. 50 køer. Der skal ved beregning af, hvor mange roterende kobørster der skal være i en stald, afrundes til nærmeste hele antal kobørster. Det medfører, at der på bedrifter med f.eks. 130 køer skal være mindst 3 roterende kobørster (130/50 = 2,6). Bestemmelsen skal sikre, at køerne har mulighed for at udøve komfortadfærd.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.6 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 18

Det fremgår af bestemmelsen, at gulvene i gangarealerne i stalde skal være skridsikre og være konstrueret,

udformet og vedligeholdt således, at køerne kan gå naturligt og ikke kommer til skade, jf. *stk. 1*. Gangarealerne omfatter ustrøede arealer i dybstrøelsesstalde, herunder ustrøede arealer bag foderbordet. Bestemmelsen omfatter også gangarealer i sygebokse, kælvningsbokse mv.

Ved betongulve kan skridsikkerhed sikres ved, at gulvene enten er kostet eller rillet (profileret). Ved gummi-belagte gulve kan skridsikkerhed sikres ved, at gulvet er profileret.

Danske anbefalinger 2005 indeholder anbefalinger om bredden af spalteåbninger og bjælker. Når disse anbefalinger følges, vil bredden af spalteåbningen og bjælker ikke udgøre et problem i forhold til overholdelse af § 18.

For at sikre skridsikre gulve og god klovsundhed foreslås det endvidere, at der fastsættes krav om, at gødning fjernes så ofte som nødvendigt, jf. *stk. 2*. Ved brug af faste betongulve skal gulvet være drænet for at opfylde kravet i bestemmelsen.

Bestemmelsen gælder også for gangarealer i f.eks. sygebokse og kælvningsbokse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.2 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 19

Bestemmelsen fastsætter krav om, at underlaget i hvilearealet i stalde skal bestå af et tørt og blødt materiale, jf. *stk. 1*. Med blødt materiale forstås f.eks. madrasser, gummi, sand, halm eller savsmuld.

Det foreslås, at justitsministeren kan fastsætte regler om størrelsen og indretningen af hvilearealet, herunder om størrelsen og indretningen af sengebåse, jf. *stk. 2*. Med hjemmel i denne bestemmelse vil justitsministeren fastsætte krav til hvilearealet i dybstrøelsesstalde og til længden og bredden af sengebåse. Det følger endvidere af bestemmelsen, at der for bygninger, der er taget i brug før den 1. juli 2010, ikke kan fastsættes regler for længden af sengebåse, der går videre end kravene i Danske anbefalinger fra 2001.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.1, 4.1.3, 4.2 og 10.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 20

Bestemmelsen fastsætter krav om, at gangarealer i stalde, herunder gangarealet mellem sengebåserækker skal være indrettet således, at der er tilstrækkelig mulighed for, at køerne uhindret kan vende sig og frit passere hinanden, jf. *stk. 1*. Kravet gælder ikke i malkeområdet, hvor det kan være hensigtsmæssigt, at køer ikke kan passere hinanden.

Det foreslås, at justitsministeren kan fastsætte regler om bredden af gangarealet, jf. *stk. 2*. Med hjemmel i

denne bestemmelse vil justitsministeren fastsætte krav til bredden af gangarealet mellem sengebåserækker samt til gangarealet lige bag foderbordet. Det følger endvidere af bestemmelsen, at der for bygninger, der er taget i brug før den 1. juli 2010, ikke kan fastsættes regler, der går videre end kravene i Danske anbefalinger fra 2001.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.1, 4.2 og 10.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 21

Bestemmelsen fastsætter krav om, at der skal være mindst én sengebås pr. ko, jf. *stk. 1*, og at sengebåse skal være indrettet således, at koen kan lægge sig, hvile sig og rejse sig uden besvær, jf. *stk. 2*. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med, at der med hjemmel i lovforslagets § 19, *stk. 2*, vil blive fastsat nærmere regler om længden og bredden af sengebåse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.3 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 22

Stk. 1 fastsætter krav om antallet af tværgange i stalde med flere rækker af sengebåse. Herudover fastsætter bestemmelsen krav til antallet af tværgange, hvis sengebåserækken støder op imod en væg.

Det foreslås endvidere, at justitsministeren kan fastsætte regler om bredden af tværgange, jf. *stk. 2*. Med hjemmel i denne bestemmelse vil justitsministeren fastsætte krav til bredden af tværgange afhængig af antallet af sengebåserækker og af, om der i tværgangen er placeret drikkekar, kobørster eller begge dele.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.1 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 23

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at den ansvarlige for bedriften skal sørge for, at syge og tilskadekomne køer holdes adskilt fra andre kreaturer. Bestemmelsen finder både anvendelse på køer, der opholder sig på stald, og køer, der opholder sig på græs.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.4 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 24

Der skal altid være mindst én sygeplads på bedriften, jf. *stk. 1*. Hvis besætningen er på mere end 100 køer, skal der være mindst én sygeplads pr. 100 køer. Der skal ved beregning af, hvor mange sygepladser der skal være i en stald, afrundes til nærmeste hele antal sygepladser. Dette medfører, at der på besætninger med f.eks. 230 køer skal

være mindst to sygepladser ($230/100 = 2,3$). Der kan være flere sygepladser i én sygeboks.

Stk. 2 indeholder krav om, at den ansvarlige for bedriften skal sikre, at syge og tilskadekomne køer skal opstaldes i enkeltsygebokse, hvis det er nødvendigt.

Sygebokse må ikke anvendes som kælvningsboks, jf. *stk. 3*.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at underlaget i sygebokse skal bestå af et tørt og blødt materiale, jf. *stk. 3*. Tørt og blødt materiale skal forstås i overensstemmelse med forslaget til § 19, jf. ovenfor. Det følger af § 27, *stk. 3*, at en kælvningsboks kun må anvendes som sygeboks, hvis kreaturet, der opstaldes, lider af en ikke-smitsom sygdom, eller hvis det bliver sygt under kælvningen.

Det foreslås, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om størrelsen og indretningen af sygebokse, jf. *stk. 5*. Med hjemmel i denne bestemmelse vil justitsministeren bl.a. fastsætte mindstekrav til arealet af en sygeboks.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.4 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 25

Bestemmelsen stiller krav om, at malkestalde skal have en opsamlingsplads, hvor køerne kan opholde sig umiddelbart inden malkningen, jf. *stk. 1*. Kravet om en opsamlingsplads skal sikre, at der er en jævn og glidende tilgang af nye køer til selve pladsen, hvor malkningen foretages.

Bestemmelsen fastsætter mindstekrav til areal pr. ko på opsamlingspladsen. Arealkravet beregnes ud fra det antal køer, som samtidig befinder sig på opsamlingspladsen, inden de skal malkes.

Det fremgår endvidere, at gulvet på opsamlingspladsen skal være eftergiveligt. Kravet kan opfyldes med gummi eller andet eftergiveligt materiale, der sikrer, at koens klove og ben belastes mindst muligt.

Endvidere foreslås, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om malkning, jf. *stk. 2*. Med hjemmel i denne bestemmelse vil justitsministeren fastsætte krav om, at der skal kunne maskinmalkes i syge- og kælvningsbokse, at der skal udarbejdes en beredskabsplan for strømsvigt ved maskinmalkningsanlæg, og at automatiske malkningssystemer skal være forsynet med et alarmsystem, der sikrer, at det opdages, hvis systemet ikke fungerer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 9.1.1 og 9.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 26

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for, at justitsministeren kan fastsætte regler om adgang til foder og vand, herunder om antallet af ædepladser, indretning af foderbord og fodersammensætning.

Med hjemmel i denne bestemmelse vil justitsministeren bl.a. fastsætte krav om, hvor ofte kreaturerne skal have frisk foder, størrelsen af ædepladsen ved foderbordet, hvor mange kreaturer, der må være pr. ædeplads, og om adgang til vand, herunder om antallet af drikkeopper.

Der henvises i øvrigt til pkt. 9.1.2 og 9.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 27

Ifølge *stk. 1* skal kælvning ske i en enkeltkælvningsboks, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder. Kælvning kan dog foregå på græs, hvis kvien eller koen har adgang til et areal, der har en sådan størrelse og beskaffenhed, at den har mulighed for at kælvne uforstyrret.

Der skal altid være mindst én enkeltkælvningsboks på bedriften, jf. *stk. 2*. Hvis besætningen er på mere end 100 kreaturer, skal der være mindst 4 pladser i kælvningsfaciliteten pr. 100 kreaturer, hvoraf mindst halvdelen skal være enkeltkælvningsbokse. Det indebærer, at den anden halvdel kan bestå i pladser i en fælles forberedelsesboks.

Der skal ved beregning af, hvor mange kælvningspladser der skal være i en stald, afrundes til nærmeste hele antal pladser. Dette medfører, at der på besætninger med f.eks. 102 kreaturer skal være mindst 4 koplader ($102/25 = 4,08$), hvoraf mindst halvdelen, dvs. to, skal være enkeltkælvningsbokse. Hvis besætningen består af 128 kreaturer, skal der være mindst 5 koplader ($128/25 = 5,12$), hvoraf mindst 3 skal være enkeltkælvningsbokse ($5/2 = 2,5$).

Der stilles ikke krav om kælvningsbokse mv., hvis alle kælvninger på en bedrift finder sted på græs, jf. *stk. 3*.

En kælvningsboks eller fællesforberedelsesboks må kun anvendes som sygeboks, hvis kreaturet, der opstaldes, lider af en ikke-smitsom sygdom, eller hvis det bliver sygt i forbindelse med kælvning, jf. *stk. 4*.

Underlaget i kælvningsbokse og fællesforberedelsesboks til højdrægtige dyr skal være tørt og blødt, jf. *stk. 5*. Tørt og blødt underlag skal forstås i overensstemmelse med forslaget til § 19, jf. ovenfor.

Det foreslås, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om størrelsen og indretningen af kælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr, jf. *stk. 6*. Med hjemmel i denne bestemmelse vil justitsmi-

nisteren fastsætte mindstekrav til arealet i enkeltkælvningsbokse samt krav om, at koen eller kvien skal kunne vende sig rundt. Herudover vil justitsministeren fastsætte mindstekrav til arealet pr. kreatur i fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr samt krav til hvilearealet og bredden af sengebåse i fællesforberedelsesbokse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6.1.1 og 6.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 28

Med den foreslåede bestemmelse stilles der krav om, at kalv og ko skal opholde sig sammen i en enkeltkælvningsboks i mindst 12 timer efter fødslen, jf. *stk. 1*. Hvis kælving har fundet sted på græs, gælder dette dog ikke, hvis kalven har adgang til koen i mindst 12 timer efter fødslen, og koen og kalven har adgang til et areal, der har en sådan størrelse og beskaffenhed, at de kan færdes uforstyrret.

Hvis en dyrlæge vurderer, at koens eller kalvens helbred eller adfærd kræver, at de holdes isoleret for at blive behandlet, kan de adskilles tidligere end 12 timer efter fødslen, jf. *stk. 2*. En sådan undtagelse kan f.eks. anvendes i forbindelse med saneringsprogrammer for besætningen.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at koen skal flyttes til et produktionsafsnit, hvor den har mulighed for at få tilgodeset sine fysiologiske og adfærdsmæssige behov, når koen og kalven adskilles, jf. *stk. 3*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6.1.2 og 6.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 29

Ifølge forslaget til § 29 finder § 15, §§ 18-23, § 24, stk. 2-4, og § 26 tilsvarende anvendelse på ungdyr, dvs. hundyr på 6 måneder eller derover, som endnu ikke har kælvet (kvier), og tyre på 6 måneder eller derover i perioden, hvor dyret opfedes med henblik på slagting eller avl, jf. lovforslagets § 2, nr. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 30

Med den foreslåede bestemmelse indføres et forbud mod anvendelse af fuldspaltegulv i stalde med ungdyr. Med fuldspaltegulv forstås gulve med spalter på både hvile- og ædearealet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 31

Med den foreslåede bestemmelse bemyndiges justitsministeren til at kunne fastsætte regler om størrelsen og indretningen af bokse til ungdyr og om ungdyrs adgang til at udføre hudpleje.

Med hjemmel i denne bestemmelse vil justitsministeren fastsætte krav til totalarealet i fællesbokse med strøelse i hele boksen og for fællesbokse med ustrøet ædeareal. For fællesbokse med ustrøet ædeareal vil justitsministeren fastsætte mindstekrav til liggearealet.

Endvidere vil justitsministeren stille krav om, at ungdyr, der opstaldes i grupper, skal have adgang til at udføre hudpleje. Ved adgang til at udføre hudpleje forstås, at ungdyrene skal have mulighed for at gnubbe sig imod en roterende kobørste eller en stationær børste, placeret f.eks. på en væg.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 32

Med den foreslåede bestemmelse stilles der krav om, at der i stalde med ungdyr altid skal være mindst én ledig plads i en sygeboks. Med mindst én ledig plads i en sygeboks forstås, at den ansvarlige for bedriften straks skal gøre mindst én yderligere sygeplads klar til brug, når øvrige sygepladser anvendes.

Bestemmelsen svarer til § 11 a, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin med senere ændringer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 33

Ifølge forslaget til § 33 finder § 19, stk. 2, samt §§ 20-22, 26, 30 og 31 tilsvarende anvendelse på kalve, dvs. kreaturer på indtil 6 måneder, jf. lovforslagets § 2, nr. 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 34

Ifølge den foreslåede bestemmelse skal der ved produktion af slagtekalve være et modtagerafsnit for nyankomne kalve, hvor det sikres, at kalvene er sunde og raske, før de indsættes i besætningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 35

Det foreslåede *stk. 1* indebærer, at politiet og personer ansat i eller under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug

og Fiskeri kan påbyde den ansvarlige for bedriften inden for en frist at rette op på forhold, hvis det konstateres, at regler i loven eller regler fastsat i medfør heraf er overtrådt, jf. *stk. 1*. Udtrykket »personer ansat i eller under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri« omfatter – ud over dyrlæger – andre ansatte, der i kraft af deres stilling og faglige indsigt har til opgave at foretage kontrol med dyrevelfærd.

Ordningen indebærer, at den ansvarlige for bedriften kan straffes for overtrædelse af lovens krav i tilfælde, hvor vedkommende ikke efterkommer et påbud inden for den frist, som myndigheden fastsætter.

Det følger af lovforslagets § 3, at reglerne i dyreværnsloven og regler, der udfærdiges med hjemmel i dyreværnsloven, desuden finder anvendelse på ethvert hold af malkekvæg. Dette indebærer, at der i visse tilfælde, f.eks. hvor der er tale om vanrøgt af kreaturerne, vil være adgang til at straffe efter dyreværnslovens regler.

Adgangen til at udstede påbud har i øvrigt ingen betydning for dyrlægers anmeldelsespligt, jf. dyreværnslovens § 20, *stk. 1*, 1. pkt. En dyrlæge, der i forbindelse med velfærdskontrollen bliver bekendt med, at et dyr behandles uforsvarligt, skal således anmelde forholdet til politiet i medfør af den almindelige anmeldelsespligt i dyreværnslovens § 20, *stk. 1*, medmindre det konstaterede forhold ikke er groft og i øvrigt straks rettes.

Det følger af *stk. 2*, at påbud skal meddeles skriftligt, og at den, der har ansvaret for bedriften skal have lejlighed til at udtale sig, før påbudet meddeles. *Stk. 2* kan fraviges, i det omfang det er nødvendigt for at afværge væsentlig lidelse for dyret, jf. *stk. 3*.

Påbudsordningen vil – for politiets vedkommende – supplere den adgang, som politiet efter dyreværnslovens § 21 allerede har til at give pålæg om et dyrs behandling i tilfælde, hvor et dyr behandles uforsvarligt. Samspillet mellem de to ordninger er fastlagt ved det foreslåede *stk. 4*. Det fremgår heraf, at der ikke kan meddeles påbud efter den foreslåede § 35, hvis den ansvarlige for bedriften i forvejen er meddelt et pålæg efter dyreværnslovens § 21 vedrørende samme forhold. Et påbud efter § 35 bortfalder, hvis der efterfølgende udstedes pålæg efter § 21 vedrørende samme forhold.

Den foreslåede påbudsordning svarer til ordningen efter § 33 i lov nr. 528 af 6. juni 2007 om hold af heste med senere ændringer. De foreslåede *stk. 2-4* svarer til bestemmelserne i dyreværnslovens § 24 b, *stk. 1*, 2. og 3. pkt., *stk. 2* og 3, som indsat ved lov nr. 500 af 12. juni 2009.

Der henvises i øvrigt til pkt. 9.1.5 og 9.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 36

Med det foreslåede *stk. 1* kan afgørelser om påbud, der træffes efter § 35, påklages til Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager. Det foreslås samtidig, at der fastsættes en klagefrist på 4 uger, som i særlige tilfælde kan fraviges. Af hensyn til hurtigst muligt at kunne sikre dyrenes velfærd tillægges en klage som udgangspunkt ikke opsættende virkning, medmindre Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager træffer anden afgørelse.

Sekretariatets afgørelse i en klagesag kan ifølge det foreslåede *stk. 2* ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Bestemmelsen svarer til dyreværnslovens § 24 d, som indsat ved lov nr. 500 af 12. juni 2009.

Der henvises i øvrigt til pkt. 9.1.5 og 9.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 37

Stk. 1 giver mulighed for at pålægge straf for undladelse af at efterkomme et påbud efter § 35 inden for den frist, som myndighederne fastsætter. Det foreslås, at en sådan undladelse kan straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Den, som kan ifalde strafansvar, vil være den ansvarlige for bedriften. Den ansvarlige for bedriften kan være ejeren af bedriften, hvis kreaturerne er opstaldet hos ejeren, eller det kan være den ansvarlige på det sted, hvor kreaturerne mere varigt er opstaldet, f.eks. på et såkaldt kviehotel.

Efter *stk. 2* kan der pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Der henvises i øvrigt til pkt. 9.1.5 og 9.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 38

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2010, jf. det foreslåede *stk. 1*. Bestemmelserne § 16, § 20, *stk. 1*, § 22, *stk. 1*, § 24, *stk. 2*, § 25, *stk. 1*, 1. og 2. pkt., § 27, *stk. 1-2*, § 28 og § 30 foreslås dog først at træde i kraft den 1. juli 2012, jf. det foreslåede *stk. 2*. Den udskudte ikrafttræden af § 24, *stk. 2*, gælder også for ungdyr, jf. forslaget til § 29.

Der henvises i øvrigt til pkt. 10 i lovforslagets almindelige bemærkninger og skemaet nedenfor.

Til § 39

Ifølge det foreslåede *stk. 1* finder loven først anvendelse fra den 1. juli 2014 for bedrifter, der er etableret før den 1. juli 2010.

For bedrifter som nævnt i stk. 1 finder bestemmelserne i § 11, § 12, § 17, § 18, § 24, stk. 1 og 4, § 27, stk. 5, og § 32 ifølge det foreslåede *stk. 2* først anvendelse fra den 1. juli 2016.

For bedrifter som nævnt i stk. 1 finder bestemmelserne i § 24, stk. 2, § 25, stk. 1, 3. pkt., § 27, stk. 1-3, og §§ 28 og 30 ifølge det foreslåede *stk. 3* først anvendelse fra den 1. juli 2024. § 28 finder dog anvendelse på bedrifter, der er etableret før den 1. juli 2010, hvis der er en enkeltkælvningsboks på bedriften, jf. *stk. 3*.

Bestemmelserne i § 16, § 20, stk. 1, § 22, stk. 1, og § 25, stk. 1, 1. og 2. pkt., finder først anvendelse fra den 1. juli 2034 for bygninger, der er taget i brug før den 1. juli 2010, herunder bygninger, der før det nævnte tidspunkt er taget i brug til andet formål, jf. det foreslåede *stk. 4*. Bygninger, der tages i brug efter det nævnte tidspunkt, herunder bygninger, der efter det nævnte tidspunkt tages i brug til andet formål, vil være omfattet af kravene. Bygninger, der tages i brug til andet formål, kan f.eks. være en stald, der hidtil er blevet anvendt til malkekøer, men som fremover skal anvendes til kvier. Ved udvidelser af allerede eksisterende bygninger vil kravene i perioden fra den 1. juli 2014 til og med den 30. juni 2034 alene finde anvendelse på udvidelsen. Bygninger, der er taget i brug før den 1. juli 2010, vil også kunne anvendes efter den 30. juni 2034, hvis der er foretaget de nødvendige tilpasninger med henblik på at leve op til lovens krav, f.eks. ved at nedsætte belægningsgraden.

I det omfang der i lovforslagets §§ 29 og 33 henvises til bestemmelser, som først finder anvendelse fra et senere tidspunkt end ikrafttrædelsestidspunktet efter § 38, stk. 1, gælder denne udskudte anvendelse også for ungdyr og kalve.

Der henvises i øvrigt til pkt. 10 i lovforslagets almindelige bemærkninger og skemaet nedenfor.

Til § 40

Ifølge det foreslåede *stk. 1* finder bestemmelserne i § 24, stk. 2, § 27, stk. 1-3, og §§ 28 og 30 først anvendelse fra den 1. juli 2022 for bedrifter, der etableres i perioden fra den 1. juli 2010 til og med den 30. juni 2012.

Bestemmelserne i § 16, § 20, stk. 1, § 22, stk. 1, og § 25, stk. 1, 1. og 2. pkt., finder først anvendelse fra den 1. juli 2032 for bygninger, der tages i brug i perioden fra den 1. juli 2010 til og med den 30. juni 2012, herunder bygninger, der i den nævnte periode tages i brug til andet formål, jf. det foreslåede *stk. 2*. Bygninger, der tages i brug efter den nævnte periode, herunder bygninger, der efter den nævnte periode tages i brug til andet formål, vil være omfattet af kravene. Bygninger, der tages i brug til andet formål, kan f.eks. være en stald, der hidtil er

blevet anvendt til malkekøer, men som fremover skal anvendes til kvier. Ved udvidelser af allerede eksisterende bygninger vil kravene i perioden fra den 1. juli 2012 til og med den 30. juni 2032 alene finde anvendelse på udvidelsen. Bygninger, der er taget i brug i perioden fra den 1. juli 2010 til og med den 30. juni 2012, vil også kunne anvendes efter den 30. juni 2032, hvis der er foretaget de nødvendige tilpasninger med henblik på at leve op til lovens krav, f.eks. ved at nedsætte belægningsgraden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 10 i lovforslagets almindelige bemærkninger og skemaet nedenfor.

Til § 41

Det foreslåede *stk. 1* fastsætter en overgangsordning på 10 år for bygninger, hvor kreaturer står opbundet (bindestalde). Ifølge bestemmelsen finder loven indtil den 1. juli 2024 ikke anvendelse på bygninger, hvor kreaturer står opbundet (bindestalde), som er taget i brug før den 1. juli 2010. Bestemmelsen indebærer, at samtlige af lovens bestemmelser ikke finder anvendelse på bindestalde omfattet af overgangsordningen.

Det foreslåede *stk. 2* indebærer, at forbudet i § 6 mod at anvende stødgivende elektriske aggregater til at styre kreaturers adfærd dog finder anvendelse på bindestalde, og at det vil være muligt at fastsætte regler om, at forbudet ikke gælder for visse anvendelser af nærmere angivne aggregater.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1.7, 4.2 og 10 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 42

Den foreslåede bestemmelse opstiller et krav om afgræsning i udfasningsperioden for kviekalve og kvier, der opstaldes i stalde med fuldspaltegulv på bedrifter, der er etableret før den 1. juli 2010.

I det foreslåede *stk. 1* fastsættes krav om, at kviekalve og kvier, der opstaldes i stalde med fuldspaltegulv, fra den 1. juli 2016 og til og med den 30. juni 2024 skal have adgang til græsarealer i mindst 150 dage i mindst 6 timer dagligt i perioden fra den 15. april til og med den 31. oktober.

Kravet om afgræsning gælder ikke, hvis en af de grunde til at holde dyrene på stald, som er opregnet i det foreslåede *stk. 2*, er opfyldt. Det er således tilfældet, hvis det er nødvendigt for at beskytte dyrene mod unormale vejrforhold, hvis det er nødvendigt for at beskytte marken mod skader ved unormale vejrforhold, hvis det er nødvendigt for at beskytte dyrene mod alvorlige insekt- eller parasitangreb, hvis dyret skal insemineres, dog højst i 30 døgn, eller hvis dyret skal undersøges eller

behandles af veterinære årsager på en måde, der nødvendiggør, at dyret ikke opholder sig udendørs.

Med henblik på at sikre overholdelsen af kravet om afgræsning skal der ifølge det foreslåede *stk. 3* for det enkelte kreatur ske registrering af, hvilke datoer det enkelte kreatur har haft adgang til græsarealer og datoerne for påbegyndelse og afslutning af opstaldning som følge af grundene nævnt i *stk. 2*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7 og 10 i lovforslagets almindelige bemærkninger og skemaet nedenfor.

Til § 43

Den foreslåede bestemmelse opstiller et krav om afgræsning i udfasningsperioden for kviekalve og kvier, der opstaldes i stalde med fuldspaltegulv på bedrifter, der etableres i perioden mellem den 1. juli 2010 og den 30. juni 2012.

I det foreslåede *stk. 1* fastsættes krav om, at kviekalve og kvier, der opstaldes i stalde med fuldspaltegulv, fra den 1. juli 2014 og til og med den 30. juni 2022 skal have adgang til græsarealer i mindst 150 dage i mindst 6 timer dagligt i perioden fra den 15. april til og med den 31. oktober.

Efter det foreslåede *stk. 2* finder bestemmelserne i § 42, stk. 2 og 3, om grunde til at holde dyrene på stald og registrering af datoerne, hvor det enkelte kreatur har haft adgang til græsarealer, og datoerne for påbegyndelse og afslutning af opstaldning som følge af grundene nævnt i § 42, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7 og 10 i lovforslagets almindelige bemærkninger og skemaet nedenfor.

Foreslåede overgangsregler: Bedrifter etableret, herunder bygninger taget i brug		
	Før 1/7 2010	Mellem 1/7 2010 og 30/6 2012
§ 11	1/7 2016	1/7 2010
§ 12	1/7 2016	1/7 2010
§ 16	1/7 2034	1/7 2032
§ 17	1/7 2016	1/7 2010
§ 18	1/7 2016	1/7 2010
§ 20, stk. 1	1/7 2034	1/7 2032
§ 22, stk. 1	1/7 2034	1/7 2032
§ 24, stk. 1	1/7 2016	1/7 2010
§ 24, stk. 2	1/7 2024	1/7 2022
§ 24, stk. 4	1/7 2016	1/7 2010
§ 25, stk. 1, 1. og 2. pkt.	1/7 2034	1/7 2032
§ 25, stk. 1, 3. pkt.	1/7 2024	1/7 2010
§ 27, stk. 1-3	1/7 2024	1/7 2022
§ 27, stk. 5	1/7 2016	1/7 2010
§ 28	1/7 2024	1/7 2022
§ 30	1/7 2024	1/7 2022
§ 32	1/7 2016	1/7 2010
§ 41	1/7 2024	1/7 2010

Til § 44

Bestemmelsen fastlægger lovens territoriale anvendelsesområde og indebærer, at loven ikke gælder for

Færøerne og Grønland. Det skyldes, at dyrevelfærd er et hjemmestyreanliggende for Færøerne og et selvstyreanliggende for Grønland.